

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

KKTC'DEKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KADINA YÖNELİK ŞİDDET ALGISI

Kevser SARICA

DİSİPLİNLERARASI ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Nergis CANTÜRK**

**ANKARA
2018**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KKTC'DEKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KADINA
YÖNELİK ŞİDDET ALGISI**

Kevser SARICA

DİSİPLİNERARASI ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Nergis CANTÜRK**

**İKİNCİ DANIŞMAN
Prof. Dr. Yasemin ÖZKAN**

**ANKARA
2018**

ETİK BEYAN

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum “KKTC'deki Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Algısı” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel çalışma/araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Kevser SARICA

Tarih:

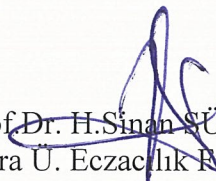
İmza:

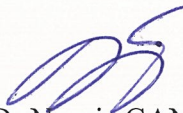
Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Disiplinlerarası Adli Bilimler Anabilim Dalı
Fizik İncelemeler ve Kriminalistik Tezli Yüksek Lisans Programında

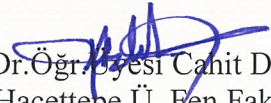
Kevser SARICA tarafından hazırlanan

“KKTC’deki Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Algısı” adlı tez çalışması
aşağıdaki jüri tarafından **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak
OY BİRLİĞİ ile kabul edilmiştir.

06.06.2018

Prof. Dr. H. Sinan SÜZEN
Ankara Ü. Eczacılık Fakültesi
Jüri Başkanı

Prof. Dr. Nergis CANTÜRK
Ank.Ü. Adli Bilimler Enstitüsü
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Canit DOĞAN
Hacettepe Ü. Fen Fakültesi
Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet AKAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
İçindekiler	iv
Önsöz	v
Simgeler ve Kısaltmalar	vi
Çizelgeler	vii
1. GİRİŞ	
1.1. Kadına Yönelik Şiddet Nedir?	4
1.2. Kadın Hakları ve Yasal Düzenlemeler.	19
1.3. KKTC’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Yasal Boyut.	20
1.4. Kadına Yönelik Şiddet ve Medya.	22
1.5. Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları.	25
2. GEREÇ ve YÖNTEM	30
3. BULGULAR	33
4. TARTIŞMA	60
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	64
ÖZET	68
SUMMARY	69
KAYNAKLAR	70
EKLER	76
Ek 1: Anket Formu	76
Ek 2: Doğu Akdeniz Üniversitesi Onayı	82
ÖZGEÇMİŞ	83

ÖNSÖZ

Kadına yönelik şiddet konusunda hazırladığım bu çalışmada gerekli akademik çalışma ortamını sağlayan Prof. Dr. Sinan SÜZEN'e, bana öncülük eden ve her zaman desteğini, katkılarını ve bilgilerini büyük bir cömertlik sabırla benden esirgemeyen ve her zorlukta güler yüzü ile bir çözüm önerisi sunan sayın tez danışmanım, değerli hocam Prof. Dr. Nergis CANTÜRK'e, ankete katılım göstererek çalışmamda bana katkı sağlayan tüm öğrencilere, Jüri üyesi hocalarıma, tezin basım aşamasında bana destek veren Sn. Atakan ŞENGÜL'e, hayatımın ve tezimin her aşamasında yanımda olan annem Zehra muallim ve babam Cemal SARICA'ya, her başım sıkıştığında koştuğum canımdan öte kardeşlerim Şifa ve Ömer'e, bir hedefim olduğunu devamlı surette bana hatırlatan ve insani değerleri ile bana hep örnek olup yol gösteren nişanlım Deniz ULUNAY'a teşekkürü borç bilirim.

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BM	Birleşmiş Milletler
CEDAW	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (Comittee on the Elimination of Discrimination Against Women)
CPS	Kraliyet Savcılık Hizmetleri (Crown Prosecution Service)
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
TSSB	Travma Sonrası Stres Bozukluğu

ÇİZELGELER

Çizelge 3.1. Katılımcıların cinsiyet dağılımı.	33
Çizelge 3.2. Katılımcıların yaş dağılımı.	34
Çizelge 3.3. Katılımcıların okumakta oldukları lisans bölümleri ve bölümlerine göre cinsiyet dağılımları.	35
Çizelge 3.4. Birinci senaryodaki şiddet sebebinin kadında olduğuna yönelik algı.	36
Çizelge 3.5. Birinci senaryodaki şiddetin ortaya çıkmasında sorumluluğun erkekte olduğuna yönelik algı.	37
Çizelge 3.6. Birinci senaryoda erkeğin suçlu olduğuna yönelik algı.	38
Çizelge 3.7. Eşlerin birbirine karşı olan şiddet davranışlarına yönelik algı.	38
Çizelge 3.8. Erkeğin cezalandırmasının doğru olduğuna yönelik algı.	40
Çizelge 3.9. Erkeğin kadının parasına el koymasının doğru olduğuna yönelik algı.	41
Çizelge 3.10. Şiddet olayında kadının suçlu olduğuna yönelik algı.	42
Çizelge 3.11. Bir erkeğin bir kadının desteğine ihtiyacı var algısı.	43
Çizelge 3.12. Kadın ve çocukların öncelikli kurtarılmalarının doğru olduğuna yönelik algı.	44
Çizelge 3.13. Kadınlar ev işlerinde daha çok sorumluluk taşımalıdır algısı.	44
Çizelge 3.14. Kadın örgütleri eşitlik değil üstünlük talep etmektedirler algısı.	45
Çizelge 3.15. Kadınların erkeklerle aynı işleri yapabilmeleri gerektiğine yönelik algı.	46
Çizelge 3.16. Kadının erkeğin korumasına ihtiyacı vardır algısı.	47
Çizelge 3.17. Kadın ve erkek birlikteliğinde erkeğin isteğinin önemine yönelik	48

algı.

Çizelge 3.18. Erkeğin kadına uyguladığı cinsel şiddetin normal olduğuna yönelik algı.	49
Çizelge 3.19. Bir kadının namusu, ailesinin namusuna eşittir algısı.	50
Çizelge 3.20. Kadınlar dışarıda müstehcen giyinmemelidirler yargısına olan katılım oranı.	51
Çizelge 3.21. Kadınlar erkeklere göre daha kültürlüdürler algısı.	51
Çizelge 3.22. Bir ilişkide kadın, erkekten daha fazla para kazanmamalıdır algısı.	52
Çizelge 3.23. Kadın çok zor ekonomik koşullarda olmadığı sürece çalışmamalıdır algısı.	53
Çizelge 3.24. Bir erkek, işyerinde bir kadının emri altında olmamalıdır algısı.	54
Çizelge 3.25. Bir erkeğin eğitim görmesi, bir kadının eğitim görmesinden daha önemlidir algısı.	55
Çizelge 3.26. Kadınlar hayatlarında evliliğe önem göstermelidirler.	56
Çizelge 3.27. Bir kadının ticaret konusunda, bir erkekten daha iyi olabileceği algısı.	57
Çizelge 3.28. Kadına yönelik aile içi şiddet algısı.	58
Çizelge 3.29. Kız çocuklarına yönelik fiziksel şiddet algısı.	59

1.GİRİŞ

Şiddet olgusunun ortaya çıkışının insanlık tarihi ile paralel olduğu söylenebilir. Dünyada kadın ve erkek olmak üzere iki cinsiyetin var olmasına rağmen, erkekler tarih boyunca kadınlar üzerinde egemenliklerini kurmuş ve kadınlara hükmetmişlerdir. Dünyada arkeologlar tarafından yapılan araştırmalarda kadınların fiziksel şiddete maruz kalma tarihinin 3000 yıl öncesine dayandığı bilinmektedir (Çakıcı ve Çakıcı, 2007). Arkeolojik araştırmalarda karşılaşılan insan buluntularında erkek mumyaların kemiklerinde %9-20 oranında kırık tespit edilirken, kadın mumyalarda bu oranın %30-50 olduğu gözlemlenmiştir (Aslan, 1998, Yemişçigil, 2005). Bu da akıla kadınların kemiklerindeki kırık sayısındaki fazlalığın uğramış oldukları şiddetle orantılı olabileceğini getirmektedir. Yine, bu tarihsel süreçteki eski Roma yazıtları incelendiğinde dönem erkeklerinin ailesindeki kadınları cezalandırması, boşaması ve hatta öldürebilmesi için kadınların erkeklerden izin almadan oyunlara katılması ve/veya zina yapmasının yeterli olduğu görülmektedir (Aslan, 1998). Ancak, unutulmamalıdır ki, “kadın” ve “erkek” bireyin biyolojik kimliğini temsil ederken, “kadınlık” ve “erkeklik” terimleri de bireyin toplum içerisindeki görevlerini temsil etmektedir (Ünlü ve ark., 2009). Yine, kadına yönelik şiddet konusunda yapılan araştırmalarda, kadının ataerkil toplumlarda ikincil planda olmasının bir diğer sebebinin de insanlık tarihi boyunca var olan din kavramı ile bağlantılı olabileceği tartışılmaktadır (Berktaş, 2016).

Orta çağda erkeğin kadına karşı zor kullanmasında bir sınır olmadığı belirtilmektedir. Tarihsel süreçte kadına yönelik şiddet ilk kez 1883 senesinde suç sayılarak Maryland’de yürürlüğe giren kadını koruyucu yasa ile suç tarihinde yerini almıştır (Çetin, 2011). Toplumsal olarak ataerkil bir yapıya sahip olan Türkiye’de de aile içerisinde erkeğin kadınlara şiddet uygulaması bir hak ve görev olarak erkeğe addolunmuştur (Düşünmez, 2007). Halk arasında da bu düşüncüyü destekleyici bir biçimde kullanılan “kızını dövmeven dizini döver”, “kadının karnından sıpayı,

sırtından sopayı eksik etmeyeceksin”, “oğlan doğuran övünsün, kız doğuran dövünsün” gibi sözler de toplum içerisinde kadına yönelik şiddeti yüceltici bir eğilime sebep olmaktadır (Yanık ve ark., 2014).

İngiltere’de erkekler 18. ve 19. yüzyıl dönemlerinde aileleri üzerinde en yetkili kişi olmakta ve aile fertlerinin yaşamlarında söz sahibi olmaktadır. Aynı dönemlerde erkeğin ailesindeki kadınlara baskı ve şiddet uygulaması doğal ve yasal sayılıyordu. Son yüzyıla kadar, birçok ülkede erkeğin karısına fiziksel şiddet uygulaması bir hak olarak tanınmıştır (Berktaş, 2016). Toplum içerisinde erkeklerin kadınlardan daha önemli ve daha üstün görüldüğü, kadın ve erkeklere belirli görevlerin yüklendiği ve bu görevlerin bireyler tarafından yerine getirilmemesinin ayıp sayıldığı toplumlarda kadınların daha fazla şiddete maruz kaldığı bilinmektedir (Page ve İnce, 2008).

Günümüz dünyasında, birçok ülke kadınlara karşı şiddetle mücadele bağlamında hükümetlerinin yanı sıra kurdukları dernekler ve örgütler ile kadına yönelik şiddeti durdurmaya çalışmaktadırlar. Bir ülkedeki devlet kurumlarının kadına yönelik şiddete bakış açısı değişmedikçe, o ülkede kadına yönelik şiddetin varlığının engellenmesinin neredeyse imkânsız olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Atıerkil toplum yapısına sahip farklı ülkelerin kadına yönelik şiddet konusunda çalışan hükümet dışı kuruluş ile işbirliği yaparak kadınlara karşı şiddeti engellemeye ve önlemeye yönelik uygulamalarda bulunmuşlardır (Dışsiz ve Şahin, 2008). Örneğin, 25 Kasım Dünya Kadına Yönelik Şiddet Günü kapsamında yapılan etkinliklerin yanı sıra ABD’de 25 Kasım’ı takip eden Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddete Karşı 16 Gün Aktivizm programları ile birlikte toplumda kadına yönelik şiddet konusunda bilinç ve farkındalığı geliştirmek hedeflenmiştir (US Mission Turkey, 2017).

İngiltere’de hizmet veren ve ülkenin adaletinden sorumlu olan Kraliyet Savcılık Hizmetleri (CPS) her sene kadına yönelik şiddet ile ilgili olarak ülke genelini kapsayan raporlar hazırlamaktadır. Bu raporlara göre kadına yönelik şiddet ülkede her

geçen sene artmakla birlikte şiddeti uygulama şeklinin de teknolojinin gelişmesi ile değiştiğini bildirmektedir. Örneğin, sosyal medya aracılığı ile paylaşılan kadınlara yönelik aşağılayıcı ve tehditkâr mesajlar 2015 senesinde önceki senelerdeki paylaşım oranlarına kıyasla %18.6 artış göstermiştir. Yine aynı raporda 2015 senesinin Nisan ayı itibari ile intikam almak maksatlı olarak başka bir kadının çıplak fotoğraf veya görüntülerinin internet ortamında paylaşılmasının suç sayılmaya başlandığı bildirilmiştir (Crown Prosecution Service, 2015). Yine İngiltere’de kadına yönelik şiddet ile mücadele bağlamında Women’s Aid, Refuge ve Safe Lives isimli dernekler İngiliz hükümeti ile birlikte ülkenin kültür yapısını da göz önünde bulundurarak ülke genelindeki en geniş kapsamlı çalışmaları yürütmektedirler. Safe Lives isimli dernek, 2015-2018 yılları arasında ülkede kadına yönelik ev içi şiddete maruz kalan ailelerdeki şiddet oranını %40 düşürmek hedefi ile çalışmalarına başlamıştır (Safe Lives, 2017). Yine benzer bir amaçla yola koyulan Women’s Aid, ev içi şiddete maruz kalan kadınların %35’lik bir kısmına 2016 senesinde ücretsiz psikolojik destek sağlamakla birlikte, bu şiddete maruz kalan kadınların üçte birinin on yılı aşkın bir süredir şiddete devamlı surette maruz kaldığını bildirerek bu oranı beş yıl içerisinde yarı yarıya azaltmayı hedeflemiştir (Women’s Aid, 2017).

Türkiye’de kadına yönelik şiddet konusunda devlet işbirliği ile şiddete uğrayan kadınları korumak ve topluma geri kazandırmak adına pek çok çalışma yapılmıştır. Ülkede kadına yönelik şiddete karşı yapılan ilk toplu eylem 17 Mayıs 1987 tarihinde gerçekleştirilen “Dayağa Hayır” yürüyüşü olmuştur. Bu yürüyüş ile birlikte ülkede bir yankı oluşmuş ve akabinde kadına yönelik şiddete karşı fiiliyata geçilmiştir (Dişsiz ve Şahin, 2008). Ülke genelinde polis imdat hattının yanı sıra Alo 183 hattı şiddete maruz kalan kadın, çocuk ve özürlü sosyal hizmet dayanışma hattı olarak halka hizmet vermektedir. Bu hatta ulaşan kişilere, vakanın vahamet ve aciliyet durumuna göre acil müdahale ekibi gönderilmektedir. Bu hat, ülkenin kolluk kuvvetleri ile koordineli bir biçimde çalışmaktadır (TC Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014). Yine Türkiye’de kadına yönelik şiddet konusunda en kapsamlı faaliyet gösteren derneklerden biri 1990 senesinde ülke genelinde hizmet vermeye başlayan Mor Çatı’dır. Dernek bünyesinde şiddete maruz kalan kadınlara hem psikolojik hem de

hukuksal destek verilmekte, bu kadınların topluma kazandırılması projeleri sürdürülmektedir (Mor Çatı, 2017).

1.1. Kadına Yönelik Şiddet Nedir?

Kadına yönelik şiddet, hemen her gün duyulan ve görülen, aslında teknik bir terim olmakla birlikte, içerisinde birçok anlam taşıyan ve kişilerin kültürü, eğitim seviyesi, dini ve anlayışına göre değişkenlik gösterebilen bir terimdir. Kadına yönelik şiddet dendiği zaman, kadın ve erkeğin eşit olmayan güçleri sonucunda ortaya çıkan ayrımcılık sonucu var olan şiddet unsuru akla gelir (Berktaş, 2016). Ancak, ataerkil toplumlarda kadınların bir toplumun gelişmesinde, büyümesinde ve bir neslin büyütülmesinde üstlendiği rolün önemi ve büyüklüğü göz önünde bulundurulduğu zaman, maruz kaldıkları davranış biçimlerinin pek de adil olmadığı söylenebilir. Sosyal gelişimin en önemli mihenk taşı olan kadınlar, ataerkil toplumlarda, kadınlara addolunmuş görevler geleneksel olarak ev işleri ve çocuk bakımı ile ilgili iken, erkekler kendilerini daha çok kamusal alanda göstermekte ve evin ekonomik geçimini sağlamakla görevlerini yerine getirmektedirler (Ersoy, 2009). Ataerkil bir toplum yapısına sahip olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) ise kadına yönelik şiddet konusu incelenmiş olmakla birlikte, spesifik bir grup ile hiç çalışılmamış ve toplum algısını ölçmeye yönelik bir çalışma bulunmamaktadır.

Kadına yönelik şiddetin daha iyi anlaşılabilmesi için şiddet, istismar, ev içi şiddet ve toplumsal cinsiyet terimlerinin ayrıştırılması hem bu araştırmanın amacına uygun hizmet etmesinde faydalı olacak hem de şiddet türlerinin anlaşılmasında etkili olacaktır.

Şiddet konusu fiziksel şiddet, sözel tehdit, duygusal istismar, kontrol etme çabası, ekonomik istismar ve cinsel şiddet, bunların tümünün uygulanabileceği ev içi

şiddet olarak farklı dallarda incelenebilir (Seimeniuk ve ark. 2010). Bununla birlikte, şiddete maruz kalan kadınların etnik yapısı, dini, kültürü, eğitim seviyesi, yaşadığı toplum ya da ekonomik durumunun şiddete maruz kalma yönünden pek belirleyici olmadığı söylenebilir. Ancak, kadının hamile olması, boşanmış ya da eşinden ayrı yaşıyor olması gibi etkenler kadının fiziksel şiddet görme riskinin artmasına sebep olmaktadır (Korkmaz ve ark., 2016). Sayılan şiddet unsurlarından en ağır olarak nitelendirilen fiziksel şiddet mağduru olan kadınların büyük çoğunluğunun fiziksel şiddet maruziyeti öncesinde diğer şiddet türlerine de maruz kaldıkları bildirilmiştir (Campbell ve ark., 2002). Dünya genelinde her üç kadından biri şiddet içerikli olarak ısırılmış ve eşi veya erkek arkadaşı tarafından cinsel birlikteliğe zorlanmıştır (UNDPI, 2009). Türkiye’de her üç kadından biri eşinin veya sevgilisinin fiziksel şiddetine maruz kalmaktadır (Mor Çatı, 2017). Şiddetin temel unsuru olan güç kullanımı ile birlikte güç kullanımı olmaksızın kişilere karşı kullanılan ve saldırganlık içeren her türlü davranış, söz ve/veya tutum da şiddet olarak algılanabilmektedir (Özgür ve ark., 2011). Kadına yönelik şiddetin bir başka boyutu cinsel taciz ve tecavüzdür. Türkiye’de cinsel şiddetin uygulanma sıklığı var olan istatistiksel verilere göre düşük olsa da, cinsel saldırı vakaları sanıldığığının aksine toplumda yüksek bir orana sahiptir. Ancak, tecavüze uğrayan kadınların bunu kayıtlara geçirmek istemesi sık rastlanan bir durum değildir (Çakıcı ve Çakıcı, 2007). Bu durumun nedenleri ekonomik, sosyo-kültürel veya yasal olabilir. Örneğin, 1990 yılında kaldırılana kadar 765 sayılı eski Türk Ceza Kanunu (TCK)’ nun 438. maddesine göre tecavüze uğrayan kadının meslek olarak fuhuş yaptığı belirlenirse saldırganın cezası üçte ikiye kadar hafifletilebilmekteydi.

Tecavüze uğrayan kadınların büyük bir kısmı kendilerine saldıran kişiyi önceden tanımaktadırlar (DSÖ, 2017). Ayrıca, cinsel şiddet mağduru kadınların büyük çoğunluğu saldırgan tarafından aynı zamanda fiziksel şiddete de maruz kalmaktadırlar (Zorlu, 2012). Ayrıca, cinsel şiddetin tanımı yapılırken sadece cinsel yöndeki fiziksel zorlama değil, kadına karşı kullanılan cinsel içerikli sözlü beyanlar ve kadının isteği haricinde kendisine karşı yapılan sözlü tacizler de cinsel şiddet kavramı içerisinde incelenmektedir (Akkaş ve Uyanık, 2016).

Cinsel şiddet mağduru kadınların yaşları incelendiği zaman, sadece 18 yaş üzeri yetişkin bireylerin değil, küçük kız çocuklarının da cinsel saldırıya uğradıkları görülmektedir. Tecavüz mağduru olanların büyük bir kısmını (%36-58) 15 yaş ve daha küçük kız bireylerin oluşturduğu (Atman, 2003) gerçeği toplumsal açıdan dehşet verici bir tablodur. Kesin olarak cinsel bir saldırıya uğramaya aday bir risk grubu tanımlanamazken; daha önceden cinsel deneyimi olmayan, ikinci bir iş bulma şansı zayıf olan dul kadınlar, iş yerinde hiyerarşik olarak bir erkeğe bağlı olarak çalışan hemşire, hostes ve sekreterlerin cinsel saldırıya uğrama riski diğerlerine göre daha fazladır. Bu tür bir şiddete çoğunlukla gözüaltı sırasında, savaşlarda, işyerlerinde ve evliliklerde rastlanmaktadır. Bu şiddet türlerinin saldırganlar tarafından uygulanış şekli tek tür şiddet değil, şiddet türlerinin bir birleşimi olarak uygulanmaktadır. Örneğin, cinsel şiddete maruz kalan bir kadın aynı anda fiziksel şiddete maruz kalırken saldırgan tarafından küfredilip aşağılanarak psikolojik şiddete de maruz kalabilmektedir. Kadınların fiziksel şiddete en çok maruz kaldıkları dönemin 30'lu yaşlar olduğu bildirilmiştir (Yetim ve Şahin, 2005). Kısaca şiddet, bir kişinin bir kişiye ve/veya nesneye karşı hissettiği öfke ve kinin kırıncı bir davranışa dönüşmesi olarak özetlenebilir (Özgür ve ark. 2011). Bu davranışın istenmeyen cinsel içerikli hareketler barındırması da cinsel şiddeti ortaya çıkarmaktadır.

Dünya genelinde önemli bir yere sahip olan Birleşmiş Milletler, 1979 senesinde BM üye ülkelere imza için sunduğu “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi” (CEDAW) kadına yönelik şiddeti tamamı ile bir ayrımcılık olarak tanımlamakta ve bu ayrımcılığın “ hak eşitliği, insan şeref ve haysiyetine saygı ilkelerini ihlal ettiğini” savunmaktadır (United Nations, 2008).

Toplumsal cinsiyet (gender) teriminin açıklanması, şüphesiz cinsiyet rollerine ve toplumdaki cinsiyet anlayışına yeni bir perspektif kazandırmaktadır. Dünya tarihi incelendiğinde, erkekler genellikle standart olarak temel alınmış, erkek davranışları üzerinde çok fazla durulmazken, benzeri davranışları kadınların göstermesi halinde kadınlar toplumda ayırıştırılmış ve duruma göre şiddete maruz bırakılmıştır (Schwalbe ve Wolkomir, 2002). Toplumsal cinsiyet kavramı ataerkil bir toplum yapısına sahip

birçok ülkede genel anlamıyla ‘cinsiyet’ kavramı ile eşdeğer görülmekte ve insanları doğdukları biyolojik cinsiyete göre nitelendirmektedir. Toplumsal cinsiyetin aslında biyolojik cinsiyetle bir tutularak algılanması o ülkenin kültürünün getirdiği bir dayatma olarak algılanabilir. Belirli bir kültürde doğmuş bir çocuk cinsiyet kavramını o kültürün yapıtaşları olan toplumsal cinsiyete göre öğrenmektedir. Örneğin, ataerkil toplumlara sahip olan Türkiye ve KKTC’de de erkek çocukları ve kız çocukları için üretilen kıyafet renkleri, bu çocukların oynadığı oyuncak türleri ve oyun şekilleri değişkenlik göstermektedir. Örneğin, bir kız çocuğu oynadığı oyunun içeriği gereği yaşından daha büyük sorumluluklar almayı öğrenirken, bir erkek çocuğu olması gerekenden daha güçlü olmayı öğrenmektedir (Walby, 1990).

Aile arası ilişkilerde kadınların erkeklere oranla daha fazla şiddete maruz kaldıkları bildirilmektedir. Ancak, şiddet vakalarıyla ilgilenen polis, acil servis ve sosyal yardım kuruluşları kadınların ilk kez şiddete maruz kalmasında saldırganın, ikinci kez şiddete maruz kalması durumunda ise şiddete maruz kalan kadının suçlu olduğunu öngörmektedirler. Summers ve Feldman’ın 1984 senesinde Amerika’da 120 üniversite öğrencisi ile yapmış oldukları bir çalışmada, kadınların aile içi ilişkilerde erkeklere karşı uyguladıkları psikolojik şiddet sonucunda erkeklerin kadınlara fiziksel şiddet uygulamaya başladıkları tespit edilmiş ve saldırgan erkeklerin de saldırganlık sergilemelerinin sebebi olarak kadınların davranış biçimini gösterdikleri ortaya çıkmıştır (Summers ve Feldman, 1984). Yine Amerika’ da Bryant ve Spencer tarafından 2003 senesinde yapılan bir çalışmada saldırgan erkeklere davranış biçimlerinin sebebi sorulduğunda saldırganlığın ortaya çıkmasındaki etkenin kadınların davranışları olduğunu söylemişlerdir (Bryant ve Spencer, 2003). KKTC’de saldırganların davranış sebeplerini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Eğitim düzenindeki eksiklikler ve toplumdaki algı kadına olan bakış açısının değişmesini ve gelişmesini engellemektedir. Gelişim, ancak kişilerin istemesi ve eğitilmesi ve kültüre bu eğitimin yerleştirilmesi ile gerçekleşebilen bir olgudur (UNDPI, 2009). Uzun vadeli sonuçlar elde edebilmek için ilkokuldan itibaren cinsiyet ve şiddet kavramlarının öğretilmesi ve özellikle çocukların eğitilmesi gerekmektedir.

TBMM Araştırma Komisyonu tarafından Türkiye genelinde hükümlü çocuklar ile yapılan bir çalışmada çocuklara şiddete en fazla nerede maruz kaldıkları sorulduğunda %39 oranla sokakta ve %34 oranla okul ve çevresinde şiddet gördükleri saptanmıştır (Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırması Komisyonu, 2007).

Şiddet genel bir toplumsal sorun olsa da, bunun çoğunlukla kadına yönelik olduğu bir gerçektir. Subaşı ve Akın (2003)'a göre, çocukluktan yaşlılığa kadar her yaşta kadın şiddete maruz kalma ihtimali en yüksek olan toplumsal gruptadır. Burada şiddetin yalnızca fiziksel şiddetle sınırlandırılmadığı önemli bir noktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre şiddet, fiziksel güç, tehdit ve/veya sözel gücün bir başkasına zarar vermek veya bir başkasını incitmek kastı ile toplum içinde veya özel hayatta bir başkasına uygulanan ve aynı zamanda uygulanan kişinin de özgürlüğüne müdahale eden her türlü söz hareket ve davranıştır. DSÖ, kadına yönelik şiddeti “bu davranışların cinsiyet ayrımcılığını temel alarak kadına yönelik uygulanması ve sonucunda kadın bireye fiziksel, cinsel ve/veya ruhsal olarak hasar görmesine sebep olması” olarak açıklamaktadır (DSÖ, 2017). Kadına yönelik bu cinsiyetçi ayırımın henüz kadının doğum öncesi döneminde başladığı söylenebilir. Örneğin, erkek egemen bir toplumda, kadının hamile kalmasından sonra bebeğin kız olduğunun öğrenilmesinin bebeği aldirmaya yönelik bir harekete geçilmesi, henüz doğmamış kadın bireyin en başta yaşadığı bir şiddet türüne örnek teşkil etmektedir. Yine, kız olarak dünyaya gelen bir bebeğin öldürülmesi, savunmasız kız çocuklarına karşı uygulanan cinsel ve fiziksel istismar ve kadın sünnetinin yanı sıra namus cinayetleri, evlilik içi uygulanan şiddet türleri, kadını para karşılığında cinsel ilişkiye zorlama, ki bu durum hem fiziksel hem cinsel hem de ekonomik şiddetin bir arada görülmesidir, ve son olarak kadın yaşlandığı zaman yine kadına fiziksel, cinsel ve psikolojik olarak istismarda bulunma (Kayrın, 2011) şeklinde kronolojik olarak sıralanabilecek ve örnekleri ve türevleri arttırılabilecek olan şiddet senaryoları ataerkil toplumda şans eseri hayatta kalabilen kadının hayatı boyunca şiddet mağduru olduğunu gözler önüne sermektedir.

Kadına yönelik şiddet konusunda yapılan araştırmalardaki istatistiksel veriler bu konunun çözümlenmesinde bizlere ışık tutacaktır. Şiddet mağduru kadınlara genellikle aile bireyleri, yakın akrabaları, sevgilileri veya eşleri tarafından şiddet uygulandığı bilinmektedir. Gelişmiş ülkelerde dahi kadınların üçte ikisi eşlerinden şiddet gördüklerini belirtmişlerdir. Türkiye’de bu konuda ilk kez 1988’de yapılan araştırma sonucunda kadınların %75’i şiddetin en az bir türüne maruz kaldıklarını bildirmişlerdir (Subaşı ve Akın, 2003). Bu bağlamda kadına yönelik şiddet, bir insan vahşeti ve en temel insan haklarının ihlali olarak nitelendirilebilir.

Daha güncel araştırmalar, sorunun yaygınlığını ve sıklığını açıkça ortaya koymaktadır. 2014 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi işbirliği ile yapılan bir araştırma, Türkiye’de coğrafi bölgeler arasında kadınların şiddete maruz kalma sıklığının %27 ile %43 arasında değiştiğini göstermektedir. Kadına yönelik olarak uygulanan şiddetin %36 gibi büyük bir oranı fiziksel şiddet olmakla birlikte, Türkiye genelinde kadınların duygusal şiddete maruz kalma oranı %44, ekonomik şiddete maruz kalma oranı ise %30 civarındadır. Ayrıca, yapılan bu çalışmada genç yaşta evlenmenin şiddete maruz kalma olasılığını arttırdığı da oldukça belirgindir. 18 yaş öncesi evlenen kadınların %48’i fiziksel şiddete maruz kalırken bu oran 18 yaşından sonra evlenen kadınlarda %31’e düşmektedir. Yine aynı araştırmanın verilerine göre, eğitim seviyesi arttıkça şiddete maruz kalma eğilimi azalmasına rağmen, üniversite mezunu kadınların dahi %21’inin şiddete maruz kalmaktadır. Bu oran hiç eğitim görmeyen kadınlarda %43 civarındadır. Şiddet görme olasılığı konusundaki bir diğer belirleyici unsur mağdurun medeni durumudur. Boşanmış kadınların %75’inin hayatları boyunca en az bir kez şiddete maruz kalmaları, boşanma nedeninin şiddet olabileceğini düşündürmektedir (TC Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014). Boşanmış veya ayrı yaşayan kadınlarda şiddete maruz kalma oranı olan %22, Türkiye ortalaması olan %11’in iki katıdır. Şiddete maruz kalma oranı, duygusal bir birlikteliği olan ancak evlenmeyen kadınlarda ortalamanın altına düşerek %7’yi bulmaktadır. Birliktelik seviyesi arttıkça şiddet eğiliminin artması bu iki özellik arasında bir bağlantı olabileceği izlenimini vermektedir. Her ne kadar refah düzeyindeki artış şiddet eğilimini azaltsa da, yüksek refah düzeyindeki kadınların bile %31’inin halen şiddete maruz kalması, iddia edildiği

gibi ekonomik sorunlar ortadan kalktıkça şiddet eğiliminin azalmadığını açıkça göstermektedir. Genel olarak şiddet uygulama eğilimi erkeğin yaşı arttıkça artmakta, eğitim seviyesi arttıkça azalmaktadır (TC Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014).

Kadına yönelik şiddetin ülkeler arası dağılımı da kadına yönelik şiddetin kültürler arası düzeydeki değişkenliğini anlama konusunda önemli bilgiler sağlamaktadır. Dünyada kadına yönelik şiddet eylemlerinin ülkeler arasındaki dağılımına baktığımızda hayatlarının belirli bir döneminde şiddete maruz kalan kadınların oranının en yüksek olduğu ülkelerin ekonomik olarak dezavantaja sahip olan Etiyopya, Uganda, Zambiya gibi Afrika ülkeleri olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum şiddetin ülkelerin gelişme düzeyi ve kadının sosyoekonomik durumu ile ilgili bir kavram olduğu görüşünü desteklemektedir. Gökulu ve Hosta' nın 2013 senesinde yayımlanmış oldukları bir çalışmada, dünya genelinde kadınların hayatları boyunca fiziksel ve/veya cinsel şiddet mağduru olma oranlarının ülkeler arasındaki dağılımındaki farklılıklar şu şekilde ortaya konulmaktadır; Etiyopya %71, Uganda %70, Bangladeş %62, ABD %55, Zambiya %48, Tayland %47, Kolombiya %44, Peru %42, Türkiye %42. Bu istatistiklere bakıldığında, Türkiye'nin kadına yönelik şiddet oranları açısından dünyada ilk sırada yer alan ülkeler arasında olduğu söylenebilir. Yine aynı araştırmaya göre, hayatlarının belirli bir döneminde sevgilisi, kocası gibi yakın partneri tarafından fiziksel ve cinsel saldırıya maruz kalmış kadınların oranı Kanada'da %7, İsviçre'de %11, İtalya'da %14, Japonya'da %15, Danimarka'da %22, Norveç'te %27 civarındayken, Peru kırsalda %69, Tanzanya kırsalda %56, Bolivya'da %53 düzeyindedir. Her ne kadar ABD'de %55 ve Almanya'da %29 gibi istisnalar bulunsa da genel olarak ülkelerin gelişmişlik ve refah düzeylerinde gözlemlenen artış kadına yönelik şiddette bir azalma olarak yansımaktadır (Gökulu ve Hosta, 2013).

Şiddet mağduru kadınlarda oluşan şiddet sonrası bozukluklar maruz kaldığı şiddetin türüne göre geçici olabileceği gibi kalıcı hasarlar da oluşmaktadır. Bu kalıcı hasarlar fiziksel olmakla birlikte, kadının ruh hali üzerinde de olumsuz olarak gözlemlenebilmektedir. Kadın üzerinde oluşan psikolojik etkiler maruz kaldığı şiddetin türü, şiddete maruz kalma süresi, şiddetin uygulanması esnasında kadının

sosyo-ekonomik durumu ve sosyal statüsü, kişinin şiddetle başa çıkma stratejileri ve aldığı sosyal desteğe göre değişkenlik gösterebilmektedir. Kadına yönelik şiddet uygulandığı zaman, şiddet mağduru üzerinde ileriki dönemlerle ilgili kaygı oluşmakla birlikte, şiddetin uygulanış süresine göre kalıcı çaresizlik ve umutsuzluk duyguları ortaya çıkabilmekte ve kişinin kendisine olan özsaygısının yitirilmesi söz konusu olabilmektedir (Selvi, 2014).

Kadına yönelik şiddetin mağduru en ciddi şekilde etkilediği biçimin fiziksel ve cinsel şiddetin bir arada uygulandığı vakalar olduğu bilinmektedir (Campbell ve ark., 2008). Aynı zamanda, şiddeti uygulayan erkeğin alkol ve madde kullanımının artması ile birlikte şiddeti uygulamasının da arttığı, dolayısı ile bu iki unsurun birbirleri ile ilişkili olduğu fark edilmektedir (Meit ve ark, 2007). Bir diğer önemli unsur da şiddete uğrayan kadının evlenmeden önceki ailevi durumudur. Yapılan bir çalışmada, evlenmeden önce kendi ailelerinde fiziksel ya da psikolojik şiddete tanıklık etmiş kadınların (özellikle babaları tarafından annelerine uygulanan şiddete) böyle bir öyküye sahip olmayan kadınlara oranla eşlerinden şiddet görme açısından daha fazla risk taşıdıkları görülmüştür (Korkmaz ve ark., 2016).

Kadına yönelik şiddet konusunun araştırmacılar tarafından ilgi görmesi bu konuda yapılan sebep ve sonuç ilişkisi araştırmalarının artmasına sebep olmuştur. Bu bağlamda yapılan çalışmaların bir bölümü şiddet görmüş kadınlar arasında Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) yaygınlığını konu almıştır. TSSB, mağdurun “güçsüzlüğü, zayıflığı ve çaresizliği ile yüzleşmesidir” şeklinde tanımlanabilir (Önder ve Tural, 2004). Cinsel şiddet mağduru kadınlarda TSSB görülme oranının diğer şiddet türlerine maruz kalan kadınlara göre görülme sıklığının daha yüksek olduğu bilinmektedir (Campbell ve ark., 2002). Cinsel saldırı ve fiziksel şiddetin yanı sıra, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınlar arasında da TSSB bulguları şiddetin ciddiyeti ile doğru orantılı olarak görülebilmektedir (Şahin, 2000). Türkiye’de TC Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu II. İhtisas Kurulu'na muayene için gönderilen kadınların katılımıyla yapılan bir çalışmada cinsel şiddet mağduru kadınların %61.3’üne TSSB tanısı konulmuş ve bu kadınların %54.8’inde ise cinsel sorunların olduğu

bulgusuna rastlanılmıştır (Gölge ve ark. 2013). Şiddetin türlerinin birleştirilerek uygulandığı vakalarda TSSB bulgularına rastlamanın daha olası olduğu çalışmalar doğrultusunda belirlenmiştir. Örneğin, psikolojik ve fiziksel şiddetin birlikte uygulandığı kadınlar üzerinde TSSB etkisinin gözlemlendiği belirtilmiştir. Ayrıca, cinsel istismarın uygulanması durumunda TSSB' nin ortaya çıkma riskinin diğer şiddet türlerine oranla daha yüksek olduğu anlaşılmıştır (Önder ve Tural, 2004).

Ataerkil bir toplum yapısına sahip olan Türkiye'de aile içi şiddete maruz kalmış kadınlar arasında yaygın olan ruh hastalıklarının ve maruz kaldıkları şiddetin ruh sağlığı sorunları açısından oluşturduğu riskler araştırmacılar tarafından rağbet gören bir konudur. Şahin'in 2000 senesinde yaptığı bir araştırmanın sonuçlarına göre, Türkiye'de şiddet mağduru kadınlarda şiddet sonrası depresyon görülme sıklığı %47,6 iken, şiddet sonrası intihar etme eğilimi %17,9'dur. Bunun yanı sıra şiddet mağduru kadınların %63,8'inde ise şiddet sonrası TSSB bulgularına rastlanmıştır. Yine aynı çalışmanın verilerine göre kadının maruz kaldığı şiddetin türü ve süresi ile şiddet sonrası depresyon bulguları birbirleri ile paralel olarak artmakta veya azalmaktadır (Şahin, 2000).

Araştırmacıların dikkatini çeken bir diğer konu ise kadına yönelik şiddetin hangi dönemlerde uygulandığıdır. Örneğin, Bingöl'de yapılan bir araştırmada eşleri, tarafından kadınlara karşı uygulanan şiddetin cinsel aktivite, cinsel isteksizlik, regl dönemi, hamileliğin başlangıcı ya da bitişine ve menopoza bağlı olarak arttığı bildirilmiştir (Tatlılıoğlu ve Küçükköse, 2015). Yapılan araştırmalarda, hamilelik döneminde fiziksel şiddete maruz kalan kadınların düşük yapma ve maddeyi kötüye kullanma ve intihar etme eğilimlerinin şiddete maruz kalmayanlara oranla daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, hamilelikte kadının şiddete maruz kalması sadece kadın üzerinde etkiler oluşturmamaktadır. Bu durum, anne karnındaki bebeğin düşük olmasına sebep olabilmekle birlikte, erken doğum, gelişmemiş bebek doğumu ve ceninin zarar görmesi ya da ölmesine sebep olabilmektedir (Ayrancı ve ark., 2002). Türkiye'de şiddete maruz kalan 85 hamile kadın katılımcı ile birlikte yapılan bir araştırmada bu kadınların %69'unun hamile kalmadan önce de eşlerinin kendilerine

fiziksel şiddet uyguladığı ve fiziksel şiddete maruz kalanların da %58' inin TSSB tanısını aldığı bildirilmiştir (Page ve İnce, 2008).

Aile içinde baş gösteren şiddet unsuru, türü ne olursa olsun, mağdur üzerinde oluşturduğu psikolojik etkilerin yanı sıra tıbbi sonuçlar da doğurmaktadır. Kadına yönelik şiddetin kadın üzerinde oluşturduğu baskı neticesinde, şiddete maruz kalan kadın kendisine dayatılan bu ağır travma sebebi ile sırt ve baş ağrısının yanı sıra mide ve bağırsak sorunları yaşayabilmektedir. Ayrıca, birey üzerinde uygulanan fiziksel şiddet bireyin vücudunda ciddi yaralanmalara, doku zedelenmelerine ve şiddetin türüne göre ölümlere yol açabilmektedir (Page ve İnce, 2008). Cinsel şiddet konusunda ise, fiziksel olarak daha avantajlı olan güçlü erkeğin kadın üzerinde baskı kurması ve hatta cinsel birliktelik sırasında kadına şiddet uygulaması ve kadının bu konu ile ilgili olarak bir önlem almayışı şiddetin kadın üzerindeki etkilerini arttırabilmektedir (Gage ve Hutchinson, 2006). Ayrıca partner ile birlikte yaşanan cinsel birliktelikte söz konusu olabilen cinsel şiddetin bir sonucu olarak cinsel yolla bulaşan hastalıklarda artış gözlemlenebilir. Yine uygulanan cinsel şiddet, istenmeyen hamileliklere ve enfeksiyonlara yol açmakla birlikte kadın üzerinde olumsuz psikolojik etkiler bırakabilmektedir (Page ve İnce, 2008).

Kadına yönelik şiddet hamilelik dönemlerinde dahi devam etmektedir. Ancak hamilelik sırasında şiddet, temel olarak psikolojik şiddet olarak ortaya çıkmaktadır. Şiddet gören hamile kadınlarla yapılan bir çalışmada eşi tarafından hamile olmadığı dönemde fiziksel şiddet görme sıklığı ile %9,7-29,7 arasında değişkenlik gösterirken bu oran hamilelik döneminde, hamilelik sırasında ise %0,9-20,1 oranına düştüğü bildirilmiştir (Campbell ve ark., 2002).

Buna paralel olarak yapılan literatür taramasında, Ayrancı ve arkadaşlarının (2002) yaptığı bir çalışmanın sonuçlarına göre kadınların %71,4'ünün hamilelik dönemlerinde en az bir kez psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddetten birine maruz kaldıkları öğrenilmiştir. Yine aynı çalışmanın bulgularına göre Türkiye'de daha önce

hiç şiddet görmeyen kadınların hamile kaldıktan sonra ilk kez şiddet görmeye başladıkları bildirilmiştir. Kadınların %81,8'i birinci, %14,5'i ikinci ve %3,7'side üçüncü ve daha sonraki gebeliklerinde eşleri tarafından ilk kez şiddete maruz bırakıldıklarını bildirmişlerdir (Ayrancı ve ark., 2002). Şiddete uğrayan hamile kadınların eşleriyle ilgili verilere bakıldığında; eşlerin %94,5'inin birisiyle kavgaya, siyasi suç, hakaret etme, çocuk-kadın-kıza saldırı gibi suçlardan biri ya da birden çoğundan mahkûm olduğu, %73,6'sının ev dışında bir şiddet olayına karıştığı, %28,2'sinin ev içinde çocuklarına da şiddet gösterdiği, %32,7'sinin ailesinde de şiddet mağduru olduğu, %70'inde sigara, alkol, kumar, gece hayatı, eroin-kokain gibi kötü alışkanlıklardan biri ya da birden çoğunun olduğu, %65,5'inin ev içindeki konuşma şeklinin kaba ve küfürbaz olduğu ifade edilmiştir. Kadınlar, en sık karşılaştıkları şiddet türünü psikolojik ve/veya sözel (%99,1) şiddet olarak bildirmişlerdir. Bunu bildirenlerin %80,9'u bağırma, %73,6'sı eleştiri ve %54,5'i ise azarlama ile karşı karşıya kaldıklarını bildirmişlerdir. Psikolojik şiddetten sonra en sık karşılaşılan şiddet türü fiziksel şiddettir (%36,4). Katılımcıların %28,2'si ise ekonomik şiddet gördüğünü bildirmiştir. Genel olarak şiddet mağduru olan kadınların şiddet sonrasında verdikleri tepkiler sorulduğu zaman en fazla verilen tepkinin sözle karşılık verme, daha sonra ağlama ve bağırma olduğu tespit edilmiştir (Şenol ve Yıldız, 2013).

Türkiye'deki evlilikler incelendiği zaman ilişki içerisinde erkeğin şiddet mağduru olan kadına iyi davranmasının sebebi ya her isteğinin eşi tarafından sorgulanmadan yerine getirilmesi ya da erkekte bir hastalık durumu olmasıdır. Aynı şekilde, maruz kaldığı şiddete karşı tepkisiz kalan kadın mağdurlarla yapılan bir çalışmada şiddete karşılık vermeme sebebinin çoğunlukla ekonomik sebepler olmakla birlikte, ilişkide çocuk söz konusu olan durumlarda tepkisizliğin sebebinin çocuğun etkilenmemesi olduğu görülmüştür (Ayrancı ve ark., 2002). Şiddet mağduru kadınların büyük çoğunluğunun çözüm arayışı içerisinde girerek resmi tutanak tutulacak mercilere gitmeyişi (Mor Çatı, 2017) göz önünde bulundurulduğu zaman sebebin ne olduğu sorgulanabilir. Sebep olarak, aile bütünlüğünün bozulmaması ile birlikte, kadın bireyin toplum içerisinde itibarsızlaşmak istememesi ve/veya umutsuzluk içerisinde olması öngörülebilir.

Kadınların maruz kaldığı şiddetin en yaygın halinin duygusal şiddet olduğu, fiziksel ve cinsel şiddet olmaksızın duygusal şiddet yaşanabilirken, fiziksel ve cinsel şiddete hemen her zaman duygusal şiddetin de eşlik ettiği anlaşılmaktadır. Keza fiziksel ve cinsel şiddet, kişileri önemli derecede duygusal olarak da etkileyen davranışlardır. Ayrancı ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada elde edilen bir diğer veri ise, katılımcı kadınların %99' unun hamilelik dönemlerinin bir evresinde şiddetin en az bir çeşidine maruz kaldıklarıdır (Ayrancı ve ark., 2002).

Ataerkil toplumlarda, kadına yönelik şiddetin bir başka önemli boyutunu da namus cinayetleri oluşturmaktadır. Namus cinayetleri olarak adlandırılan şiddet türü, bölgenin kültür ve toplumsal cinsiyet rollerinin kesin bir şekilde dağıtılması ve bu algının tüm toplumda geçerli sayılması ile birlikte ortaya çıkmaktadır. Namus kavramının algılanışı bu cinayetlerin ortaya çıkma sebebini tam olarak açıklayamasa da bizlere bölge kültürü ile ilgili olarak bilgi vermektedir. Ataerkil toplumların genelinde olduğu gibi Türkiye'de namus terimi kadın ile birebir ilişkilendirilmiş olup kadının cinsel saflığının ailesindeki erkekler tarafından korunmuş olmasının önemi ile ölçülür (Uğurlu, 2009). Namus konusunda pek çok çalışma olmakla birlikte, bu araştırmanın amacına doğru biçimde hizmet edebilmesi açısından namus çalışmalarına geniş yer verilmemiştir. Şeref kavramı da namus kavramı ile birlikte paralel olarak kendini gösteren bir normdur. Namussuz olarak nitelendirilen bir kadının ailenin şerefini de temsil ettiğinden ailenin şerefine söz getirdiği algısı ataerkil toplumlarda yaygındır. Bu durumlarda, ailedeki erkek birey ailenin şerefini korumak adına namusunu temizleyebilir (Şahin ve Dinç, 2009). Bu noktada namus cinayetleri dediğimiz şiddet türü ortaya çıkmaktadır.

Dünya genelinde cinayete mağdur giden kadınların öldürülme sebepleri sorgulandığı zaman her vakanın kendine özgü olup, kadın cinayetlerinin meydana çıkmasında ortak bir sebep belirlenememiştir. Ancak, erkek-egemen toplumlardaki araştırmalarda meydana gelen kadın cinayetlerinin sebebinin yaygın olarak 'namus'

olduğu kanısına varılmıştır (Şahin ve Dinç, 2009). Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun tahminlerine göre, her yıl 5000'den fazla kadın aileleri tarafından namus nedeni ile öldürülmektedir (Amnesty International, 2012). Namus cinayetleri ataerkil toplum yapısına sahip Brezilya, Uganda, Bangladeş, Mısır, Ürdün, Suriye, Hindistan, İsrail, İtalya, Fas, Ekvator, Türkiye ve Yemen gibi ülkelerde görülmekle birlikte namus endeksli cinayetlerin bu ülkelerden başka ülkelerde de gerçekleştirildiği bilinmektedir. Ancak, belirtilen ülkelerde namus cinayetlerine karşı bir farkındalık başlatılmış olup bu cinayetler basında geniş yer aldığına ülkelerin isimleri bilinmektedir (Bilgili ve Vural, 2011). Namus cinayetlerinin işlendiği ülkelerin ortak noktaları incelendiği zaman, ülkelerin genelinde ataerkil bir toplum yapısına hâkim oldukları görülebilir.

Türkiye'de dört ilde yapılan namus temalı bir çalışmada namus kavramının algılanışında iller arasında farklılık olduğu saptanmıştır. İstanbul, Şanlıurfa, Adana ve Batman'daki halkın katılımı ile gerçekleştirilen bu çalışmada aile yapısının getirdiği öğretiler sonucunda oluşan algılar üzerine bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmanın verilerine göre, namus tamamı ile kadın üzerinden tanımlanmaktadır (Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu, 2005). Namus kavramı açıklanırken kadının toplumsal cinsiyet rollerinin ev içerisinde saklı kaldığı ve erkeğinse toplum içerisinde daha fazla role sahip olduğu bir kültür yapısı ile verilen cevaplar değerlendirildiği zaman Türkiye'de namus kavramının kadının cinsel hayatı ile ilgili olduğu sonucuna varılmıştır (Kardam, 2005).

Türkiye genelinde yapılan "Namusun Algılanışı" isimli bir çalışmada çeşitli namus kavramının anlamı sorulmuştur. Bu soruya cevaben, katılımcıların %32,9'u karım, bacım, annemdir yanıtını vermiştir. Töre nedir sorusuna "atalarımızın koyduğu kurallardır" cevabını veren katılımcıların oranı %57,2'dir. Kadının görevi sorulduğu zaman da katılımcıların %49,9'u cinsel saflığını korumaktır yanıtını vermiştir. Namusu korumak kimin görevidir sorusuna katılımcıların %23,9'u babanın, ağabeyin, %21'i ise ailedeki tüm erkeklerin görevidir yanıtını vermiştir (KA-MER, 2005). Bu çalışmanın sonuçları değerlendirildiği zaman verilen yanıtların ataerkil kültürün bir yansıması olduğu düşünülebilir.

Yapılan bir araştırmada, Türkiye’de “namussuzluk” terimi, sadece kadın ile bağdaştırılmış ve ailedeki kadın bireyin evlenmeden cinsel ilişkiye girmesi ve/veya bekâretini kaybetmesi, dekolteli giyinmesi, aile haricindeki erkeklerle konuşması ve ailesinin uygun görmediği kişi ile evlilik yapması olarak düşünülmüştür. Namussuzluk yapan kadınlara ceza yöntemi sorulduğu zaman, katılımcıların %64’lük kısmı kadının kocası tarafından cezalandırılması gerektiğini ve ceza olarak da kulak ve/veya burun kesme ve saç kazıma olması gerektiğini beyan etmişlerdir. Namussuzluk olarak nitelendirilen durumlarda boşanmayı bir çözüm olarak öneren katılımcı oranı maalesef %25 olarak bildirilmiştir (Bilgili ve Vural, 2011).

Kadın Dayanışma Merkezi’nin (KA-MER) yaptığı Türkiye genelinde çalışmanın sonuçları da namus cinayetleri ile ilgili önemli bilgiler içermektedir. Bu çalışmanın verilerinden hareketle Türkiye’de namus cinayetlerinin işlenme oranı ile ailelerin eğitim düzeyleri arasında bağlantı bulunmaktadır. Yani ailelerin eğitim düzeyi arttıkça, ailede işlenen namus cinayetlerinin azaldığı tespit edilmiştir. Namus cinayetine mağduru olacağı korkusu ile KA-MER’e başvuran 85 kadından %57 gibi büyük bir çoğunluğunun 21-35 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Bu kadınların %46.5’i hiç okula gitmemiştir (KA-MER, 2005). Türkiye’de kadına yönelik şiddetin ve namus cinayetlerinin nedeni olarak gösterilebilecek faktörlerin içinde ataerkil yapı ve değerler, hiyerarşi ve geleneksel değerlere itaati öngören yapı ve kültürün yaygınlığı sayılabilir.

Türkiye’de yürürlükte olan yasalara karşın, bazı bölgelerde aşiretlerin öngördüğü töreler bölge toplumu için yasalardan daha fazla önem taşımaktadır. 765 Sayılı Eski Türk Ceza Kanunu’nun normal cinayetlerle namus cinayetleri arasında ceza yönünden ayırım yapması ve ceza indirimi namus cinayetlerinde ‘ağır tahrik’ sebebi ile ceza indirimi öngörmesi kadınların cinayet mağduru olmalarına rağmen sanki suçluymuş gibi algılanmasına sebep olmaktaydı. Yine, eski TCK namus cinayeti failinin çocuk yaşta olması sebebi ile ceza yönünde indirim uygulamasına gitmekteydi. Ancak yeni TCK’da bu söz konusu yasalar tadil edilmiş olup namus cinayetleri faillerine eskiye oranla daha fazla ceza verilmektedir. Buna rağmen toplum

içerisindeki anlayışın değişmesi vakit alan bir süreç olduğundan, yapılan çalışmalarda halen namus cinayetlerinin ‘haklı sebeple’ işlendiğine dair düşüncenin yaygın olduğu görülmektedir (KA-MER, 2005). Bu durumun, araştırmanın ileriki bölümünde açıklanan insan hakları evrensel beyannamesinin maddeleri ile çakıştığı söylenebilir. Türkiye de CEDAW dâhilinde kadın haklarına yönelik saldırılar ve cinayetlerin önlenmesi konusunda taahhütname imzalamış ve bu bağlamda önlemler almış olmasına rağmen ülkede halen namus cinayetleri baş göstermektedir.

Türkiye’de var olan yasal düzenin kadına yönelik şiddeti engelleyemediği sebebi ile 1990’lı yılların başlarında mesele ile ilgili olarak çalışmalar başlatılmış olup halen devam etmektedir. Bir ülkenin yasal mevzuatlarının ülkenin kültür yapısına uygun olduğu yadsınamaz bir gerçektir (Salaçin ve ark. 2002). Kültürün yasalara yansması ve yasaların kültür üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğu zaman toplumda yaygın olan kültürün ve dolayısı ile algıların değişebilmesi için ülkede var olan yasaların da değişmesi gerektiği söylenebilir. Uluslararası sözleşmelerle yapılan evrensel değişiklik ve düzenlemeler uzun vadede sonuç verecektir. Bir sonraki bölüm kadın haklarının yasal boyuttaki yerini açıklayacaktır.

1.2. Kadın Hakları ve Yasal Düzenlemeler

Kadına yönelik şiddetin dünya genelinde süreklilik gösteren bir sorun olması bu sorunla mücadelenin önemini arttırmaktadır. Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda dünya genelinde çeşitli dernekler farklı faaliyetlerde bulunmuş ve Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi tarafından uluslararası antlaşmalar imzalanarak kadına yönelik şiddet en aza indirgenmeye çalışılmıştır. Örneğin, BM 1970’li yıllardan itibaren kadına yönelik şiddet konusunda hassas çalışmalar yaparak genelgeler düzenlemiştir. Bu düzenlemelerin sonucunda 1979 senesinde “Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi”ni (CEDAW) ortaya koyarak uluslararası anlamda kadın-erkek eşitliğini getirmeyi hedeflemiştir. Bu sözleşme 2008 senesine kadar devamlı olarak güncellenmiş ve 1979 senesinde 20 BM üyesi ülkenin

imzalayarak kabul ettiği anlaşmayı, 2010 senesine kadar toplamda 192 ülke imzalayarak kabul etmiş bulunmaktadır. Türkiye bu sözleşmeyi 1986 senesinde imzalamış ve 19 Ocak 1986’da sözleşmenin maddeleri ülke genelinde uygulanmaya başlamıştır (United Nations, 2008).

Türkiye Cumhuriyeti, adeta dünyanın diğer ülkelerine öncülük eder biçimde, 1926 senesinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu ile kadınlara birey olarak değer vermiş ve ülkedeki halı hazırda var olan ataerkil yapıyı değiştirici biçimde kadınların toplum içerisindeki yasal statüsünü yüceltmiştir. Yine, dünyada kadınlara seçme ve seçilme hakkını tanıyan ülkeler arasında öncülük etmektedir. Dünyada ilk olarak, Yeni Zelanda, ülkesinin kadınlara bu hakkı 1893 senesinde vermiş ve 1902 senesinde ise Avustralya kadın haklarının önemine damga vurarak, Büyük Britanya’dan bağımsızlığını ilan etmesinin ardından kadınlara seçme ve seçilme hakkını vermiştir. Dünyanın önde gelen ülkelerinden olan Kanada bu hakkı 1917 senesinde verirken, kardeş ülkemiz olan Azerbeycan 1918, ve yine dünyada önemli bir rolü olan Rusya Federasyonu ve Birleşik Krallık’ ta 1918 senesinde kadınlara bu hakkı vermiştir. Ancak Birleşik Krallık’ ta 1918 senesinde bu hak verilmiş olmasına rağmen, kadınların kullandığı oylarda kısıtlamaya gidilmiş ve kadınların tam oy kullanma hakkı 1928 yılında verilmiştir. Türkiye’de ise kadınlara seçimlerde seçme ve seçilme hakkı 1930 senesinde sağlanmıştır (Nellie McClung Foundation, 2017).

Bir insanlık hakkı olarak değerlendirilen seçme ve seçilme hakkı konusunda kadınların mücadelesi 1800’l yılların sonuna dayanmasına rağmen, Avrupa’da oylama ile ülkede etkin bir statü olan başbakan seçilen ilk kadın 1979 senesinde İngiltere’de yapılan oylama sonucu galip gelen Margaret Thatcher olmuştur.

1.3.KKTC’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Yasal Boyut

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin kurulması ile birlikte 15 Kasım 1983’te yürürlüğe giren Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Anayasası’nın 8. Maddesi olan “Herkes, hiçbir ayırım gözetmeksizin Anayasa ve Yasa önünde eşittir. Hiçbir kişi, aile, zümre veya sınıfa ayrıcalık tanınamaz” ve yine aynı yasanın 15. Maddesinde belirtilen “herkes, hayat ve vücut bütünlüğü hakkına sahiptir” ve yine aynı yasanın 16. Maddesinin 1. Fıkrası olan “herkes, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahiptir” gibi maddeler ile hem vatandaşlarının temel hak ve özgürlüklerini cinsiyet gözetmeksizin korumakta hem de kişilerin hayat ve vücut bütünlüğü, özgürlük ve güvenlik gibi temel haklarını gözetmektedir.

KKTC anayasasında kadınlara ayrıcalık tanıyan bir kanun olmamakla birlikte, Anayasanın 49. Maddesinde kimsenin zorla çalıştırılmayacağı belirtilirken, yine aynı yasanın 50. Maddesinin 2. Fıkrası uyarınca “çocuklar, gençler, kadınlar ve bedensel ve ruhsal yetersizler çalışma koşulları bakımından özel olarak korunur” maddesi ile birlikte özel iş yasalarında düzenlemeler yaptırılmış ve anayasanın 45. Maddesinde belirtilen kişilerin sağlık hakkına paralel olarak kadınların hamilelik ve sağlık sorunlarında gerek devlet gerekse özel iş yerleri tarafınca ödenekli izin hakkını yürürlüğe koymuştur.

Kadına yönelik şiddet mağdurları ile ilgili olarak KKTC’de pek az dernek bulunmasına karşın, 1997 senesinde başkent Lefkoşa’da kurularak ülkede halen aktif olarak çalışan Kadından Yaşama Destek Derneği (KAYAD) ülkede yaşayan kadınların toplum içerisindeki statüsünü korumak ve güçlendirmeyi kendisine hedef almış ve “Çeşitlilik İçinde Birlik” vizyonu ile çalışmalarını sürdürmektedir (The Management Centre, 2011).

Yine kadına yönelik şiddet konusu ile ilgilenen Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dairesine bağlı olarak 2014 senesinde kurulan Şiddeti Önleme ve Ayrımcılıkla Mücadele Şubesi ülkedeki her kişiyi, cinsiyetine, yaşına, cinsel yönelim ve tercihlerine karşı yapılan her türlü istismar ve şiddetten korumak ve bu bağlamda yapılan her türlü şiddeti önlemek amacı ile aktif olarak çalışmaktadır (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2017).

Kadına yönelik şiddet ile mücadele kapsamında KKTC’de kadın sığınma evi 2010 senesinde tamamen toplumun yapmış olduğu bağışlarla kurulmuş olup, 2014 senesinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Sosyal Riskleri Önleme vakfı arasında imzalanan bir işbirliği protokolü ile daha verimli hale getirilmiştir. Ancak, kadın sığınma evi, 2017 Temmuz ayı içerisinde sığınma evine giden kadın sayısının az olması sebebi ile hizmete kapatılmış ve ihtiyaç doğrultusunda 2017 Eylül ayında yeniden hizmete girmiştir (Sosyal Hizmetler Dairesi, 2017). Lakin tüm ulusal ve uluslararası çalışmalara rağmen kadına yönelik şiddetin tam anlamıyla engellenemediği yadsınamaz bir gerçektir.

1.4. Kadına Yönelik Şiddet ve Medya

Kadına yönelik şiddet konusunda medyanın da rolü azımsanamaz. Her ne kadar günümüzde kadına yönelik şiddet konusunda kamu spotları yayınlansa da özellikle görsel medyada kadına yönelik şiddet konusu toplum gerçeklerini yansıtacak şekilde işlenmektedir. Ünlü ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada televizyonda yayınlanan dizilerde kadına yönelik şiddet teması araştırılmıştır. Buna göre Türkiye’de yayınlanan dizi sahnelerinin %5,8’i kadına yönelik şiddet unsuru barındırmaktadır (Ünlü ve ark., 2009). Bu bağlamda, toplum tarafından büyük ilgi gören dizilerde var olan şiddet unsurunun kültür yapısı ile orantılı olarak kadına yönelik şiddet algısını etkilediği söylenebilir.

Ünlü ve arkadaşlarının (2009) yapmış olduğu çalışmada, Türk dizilerindeki şiddet içerikli sahnelerin Bu sahnelerin %94,7'sinde tek bir kadına, kalan kısmında ise iki kadına şiddet uygulandığı bildirilmiştir. Bu sahnelerin büyük çoğunluğunda (%61,4) şiddet ev içerisinde uygulanmıştır. Türkiye'de televizyonda gösterilen kadına yönelik şiddet haberlerinin %80.5'inde bir kadına ve %17.1'inde ise iki kadına şiddet uygulandığı gözlemlenmiştir (Aziz ve ark.,1994). Buradan hareketle, bir toplumda var olan anlayış ve değerlerin o toplumun kültürel yapısından etkilendiği ve dolayısı ile gösterilen televizyon dizi ve haberlerinin de toplumun kültürel yapısı ile uygun olarak benzeştiği düşünülebilir.

Diziler üzerinde yapılan araştırmadaki bir diğer etken de dizilerin konularına göre uygulanan şiddet biçimleridir. Ancak, konusu ne olursa olsun, dizilerde kadına şiddet uygulanması genel olarak ev içinde kadının eşi, babası veya abisi tarafından en çok sözel (%40,6) olarak uygulandığı gözlemlenmiştir (Ünlü ve ark., 2009). Türkiye'de yerel televizyon haberlerinde gösterilen kadına yönelik şiddet vakalarında şiddetin nerede uygulandığı incelendiği zaman şiddetin en çok ev içerisinde uygulandığı gözlemlenmiştir (Aziz ve ark., 1994). Bu durumda, televizyon dizilerinde kadına yönelik şiddetin aile içerisinde görülmesinin toplumun ataerkil yapısı ile paralellik gösterdiği söylenebilir. Ayrıca, televizyon dizilerinde uygulanan şiddetin türünün en çok sözel şiddet olduğu gözlemlendiği zaman, toplum içerisindeki şiddet algısının sadece fiziksel şiddetten ibaret olmaması gerektiğine vurgu yapıldığı düşünülebilir.

Medya denildiği zaman akla öncelikle televizyon gelmekle birlikte, günümüzde televizyonun yanı sıra yazılı basın ve internet üzerinden kullanılan sosyal medya araçları da toplum içerisinde etkili bir biçimde kullanılmaktadır. Türkiye'de kadına yönelik şiddet haberlerinin yaygın olarak yer aldığı haber siteleri ve televizyon kanallarında gösterilen ana haber bültenlerinde yayınlanan haberler üzerinde yapılan bir araştırmada ataerkil yapıya sahip toplumlardaki kültürel değerler ve haber içerikleri karşılaştırılmıştır. Bahse konu araştırmada, televizyon kanallarında gösterilen kadına yönelik şiddet haberlerinin %39.4'ünün fiziksel şiddet haberi olduğu gözlemlenmiştir

(Baran ve ark., 2017). Dizilerde kadına yönelik şiddetin türlerine bakıldığında, dizilerde kadına yönelik fiziksel şiddet uygulama oranının %22 olduğu bildirilmiştir (Ünlü ve ark., 2009). Bu oranlar karşılaştırıldığı zaman gerçeği yansıttığı varsayılan haberlerin, kurgulanmış olan dizilerle şiddet türleri yönünden benzeştiği söylenebilir.

Kadına yönelik fiziksel şiddetin yazılı basında yer alma sıklığı ve toplum tarafından bu haberin gördüğü ilgi incelendiği zaman, kadına yönelik fiziksel şiddetin en ağır formu olarak değerlendirilebilen kadın cinayetlerinin en fazla rağbet gören “haber değeri” taşıdığı ve cinayet haberlerini takiben tecavüz ve fiziksel şiddet olaylarının da en çok rağbet gören ikinci ve üçüncü haberler olduğu gözlemlenmiştir (Gökulu ve Hosta, 2013).

Haber değeri en yüksek olan şiddet türlerine bakıldığı zaman, şiddet eyleminin fiziksel ve cinsel şiddet olduğu görülmektedir. Cinsel şiddet vakaları toplum içerisinde yaygın olmakla birlikte, televizyon dizilerinde de yaygın olarak konu alınmıştır. Dizilerde kadına yönelik cinsel içerikli söz kullanımı %66,7 oranındadır (Ünlü ve ark., 2009).

Denizli ilinde gerçekleştirilen bir çalışmanın sonuçları Türkiye’de kadına yönelik şiddet olaylarını ve ardındaki sosyal profili ortaya koymaktadır. Bu çalışmaya katılan kadınların %52,5’i eşlerinden fiziksel ve cinsel şiddet gördüklerini belirtmişlerdir. Şiddet mağduru kadınların %43’ü haftada birden fazla şiddete maruz kalırken, şiddet türünün daha çok sözel ve fiziksel olduğunu bildirmişlerdir. Bu araştırmada, şiddeti uygulayanın şiddet içerikli film veya dizi izlemesi ile şiddeti uygulaması arasında ilişki saptanmıştır. Şiddet içerikli film veya dizi izlenme oranı arttıkça, failin şiddeti uygulama oranının da artmakta olduğu bildirilmiştir (Kocacık ve Çağlayandereli, 2009).

Türkiye’de 30.06.2017 tarihinde Hürriyet Gazetesi’nde bildirilen bir ağır yaralama haberinde “Tişörtünün iki düğmesi açıldı çılgına döndüm iki el ateş ettim” (Hürriyet Haber, 2017) diye savunma veren failin söylediği sözlerin haber başlığı olarak aktarılması dikkat çekmektedir. Burada, kadının uğramış olduğu şiddet türü fiziksel şiddet olarak değerlendirilmekle birlikte, kadının hem yoksun bırakma hem de psikolojik baskı olarak şiddet gördüğü de düşünülebilir. Medyada bu gibi haberlerin yer alması kadının maruz kaldığı şiddeti gözler önüne sermektedir. Ataerkil toplum yapısının gerektirdiği “kadınlık” ve “erkeklik” duygularının dozunun abartılarak eyleme döküldüğü toplumlarda bu gibi haberlere sıkça rastlamak mümkündür.

Türkiye’de kadın izleyici kitlesine hitap eden televizyon programlarının genellikle eğlence ve magazin içerikli oluşları ve öğleden önce gösterimde olmaları (Büyükbaykal, 2007) dikkat çekmektedir. Bu durum, ataerkil toplumlarda kadının bir işe sahip olmayıp ev işleri ve çocuklar ile ilgilenmesinden kaynaklanabilir. Ancak, kadınlara yönelik olarak hazırlanan programların eğitici içeriğe sahip olması toplumda kadının eğitilmesine katkı sağlayacaktır.

Genel izleyici kitlesine hitap eden magazin ve eğlence programlarında kadının bir cinsel meta olarak gösterilmektedir. Bu bağlamda, kadının cinsiyetçi bir ayrım yapılmaksızın her mecrada erkeklerle eşit konumda olabileceğinin ekranlarda ve sosyal medyada yansıtılması gerekmektedir.

Sosyal medyanın kullanımı ile birlikte, kadına yönelik şiddetin görünür hale getirildiği ve toplum içerisinde farkındalığın arttırıldığı yadsınamaz bir gerçektir. Mersin’de 2015 senesinde vahşice öldürülen Özgecan Aslan olayının yaşanmasının ardından, özellikle Twitter’ da kadına yönelik şiddeti engellemek adına birçok kampanya yapılmış, #sendeanlat, #birciftsozumvar ve #dersimizinsanlık etiketi ile daha önce şiddete maruz kalmış kadınlar sorunlarını dile getirmişlerdir (Aljazeera, 2015). Böylelikle, toplumda “görünmez” olan kadınlar ve şiddet sorunları dile getirilmiş ve ilgili mecralara erişim sağlanmıştır.

1.5. Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları

Kadına yönelik olarak uygulanan şiddetin sonuçları yapılan çalışmalarda genel olarak üç ana başlıkta incelenmiştir. Bu sonuçlar kadına uygulanan şiddetin türüne göre farklılık gösterebilmektedir. Ancak genel olarak gözlemlenen sonuçlar ölümcül sonuçlar, psikolojik sonuçlar ve ölümcül olmayan sonuçlar olmak üzere üç ana başlıkta incelenebilir (Subaşı ve Akın, 2003). Şiddetin uygulanma şekline göre de farklılık gösterebilen bu sonuçlarda ortaya çıkan ölümcül sonuçlar, şüphesiz kadının cinayet mağduru olması veya şiddet sonrası intihar ederek hayatını sonlandırmasıdır. Şiddet sonrası mağdur üzerinde oluşabilecek ve kalıcı psikolojik sorunlar, kadının ileriki hayatı ile ilgili olarak kaygı duymaya başlaması, TSSB, iştahsızlık ve/veya aşırı iştah, alkolü kötüye kullanma, depresyon, cinsel isteksizlik, korku ve ekonomik olarak yetersiz hissetme, düşük benlik saygısı olmakla birlikte kişiye göre değişkenlik gösteren diğer etkiler de meydana çıkabilir. Bu sonuçlardan sonuncusu olan ölümcül olmayan sonuçlara örnek verilecek olunursa, şiddete uğrayan kadının fiziksel olarak hasar görmesi, yaralanması, darp ve cebir izleri, hastalık ve/veya enfeksiyon kapması, tecavüz durumunda istenmeyen hamileliğin ortaya çıkması, baş ağrısı ve bağırsak sorunları olarak arttırılabilir.

Şiddet mağdurunda ortaya çıkan psikolojik ve sosyal etkiler üzerine yapılan bir çalışmada, şiddet mağduru kadınlarda yaşadıkları travma sonrasında yeme bozuklukları görüldüğü, adet dönemlerinde düzensizlik olduğu ve TSSB bulgularına rastlandığı belirtilmiştir (Aksakal ve Atasayar, 2011).

Kadına yönelik şiddet, kişisel olarak kadını fiziksel ve psikolojik olarak etkilemekle birlikte, kadının ekonomik ve sosyal hayatında da ters etki yaratmaktadır. Bu durum sadece kişisel boyutta kalmayarak toplumun genelini de etkilemektedir. Dünya genelinde yaşanan şiddetten kaynaklanan yaralanmaların tedavi edilmesi için yılda yaklaşık olarak 500 milyon dolar gerekmektedir (Güler, 2003). Bu toplumu ekonomik olarak etkilemekle birlikte, toplum içerisinde kadının itibarsızlaştırılmasına

yol açmaktadır. Şiddet mağduru kadınların polise, arkadaşlarına veya ailelerine başvurmaları ve başvuru sonrasında bir eyleme geçilmemesi kadınları umutsuzluğa itelemekle birlikte ciddiye alınmayarak itibar kaybı yaşadıklarını düşündürmektedir (Demir, 2000).

Erkekler tarafından kadına uygulanan şiddetin bir diğer türü olan ekonomik şiddet, uygulanış biçimine göre farklılık göstermekle birlikte, genel olarak kadının kazandığı paraya el koyma, onu bir işyerinde çalışmaya zorlama ve çalışmaktan tamamı ile men ederek para kazanmasını engelleme, kadına kişisel ihtiyaçları ve/veya ev ihtiyaçları için yeterli maddi katkı sağlamama, evlilikten sonra alınan mülklerin kadınlara ortak olmaması gibi çeşitli biçimlerde gözlemlenebilir (Akkaş ve Uyanık, 2016). Burada akla gelen bir başka şiddet içerikli davranış da, kadının fuhuşa zorlandığı durumlardır. Böyle bir hareketin, kadın üzerinde hem ekonomik hem de cinsel şiddetin bir arada uygulandığı bir şiddet türü olduğu söylenebilir. Bu gibi durumların sonucunda da kadının benliğine olan saygısında düşüş ve TSSB bulgularına rastlamak mümkündür.

Her ne kadar günümüzde kadının çalışmasını eş iznine bağlayan yasa iptal edilmiş olsa da bunun aile hayatına yansımaları sınırlıdır. Altınay ve Arat'ın 2009 senesinde yayımladıkları kitabında Türkiye genelinde erkeklerin %36'sının, ülkenin doğu illerinde ise %52'sinin eşlerinin gelir getirecek bir işte çalışmak istemeleri durumunda eşlerine engel olacaklarını beyan ettikleri yazmaktadır. Bu durum sonrasında, mağdurun karşı karşıya kaldığı "ortada kalırım" düşüncesi mağdur üzerinde endişe ve depresyona yol açabilmektedir (Altınay ve Arat, 2009).

Efe ve Ayaz (2010)'ın Ankara kalesi ve çevresinde yaşayan ve 15 yaş üzeri olan kadınlarla gerçekleştirdikleri bir çalışma çok daha vahim bir tablo ortaya koymaktadır. Yapılan anket çalışmasına göre kadınların %88,1'i şiddeti sadece fiziksel olarak nitelendirirken, yalnızca %1'lik bir kısım cinsel şiddeti belirtmiş, ancak hiç biri ekonomik şiddetten bahsetmemişlerdir. Araştırmaya katılan kadınların

%93'ünün daha önce hiçbir işyerinde çalışmadığını görmek dikkat çekicidir (Efe ve Ayaz, 2010). Bu sonuçlardan hareketle, bir iş sahibi olmayan kadınların büyük bir kısmının ekonomik şiddetin varlığından haberi olmadığı ve böyle bir şiddet durumunda şiddeti tanımlayamayacağından şiddet ile ilgili olarak bir eylem yapamayacağı kanısına varılabilir.

Benzer bulgular Güler ve arkadaşları (2005) tarafından Sivas'ta yaşayan kadınlar ile gerçekleştirdikleri bir çalışmada da görülmektedir. Burada da kadınların %59,7'si fiziksel, %47,4'ü sözel ve %21,4'ü cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtirlerken hiç biri ekonomik ve cinsel şiddet seçeneklerini seçmemişlerdir (Güler ve ark., 2005). Şiddete maruz kalan kadının şiddeti tanımlayamaması, şiddet sonrası bir tedaviye başvuramamasına sebep olabilir. Bu durum, elde edilen şiddet verilerinin güvenilirliğini de sorgulamamıza sebep olmaktadır. Zira şiddete uğradığının farkında olmayan bir kadın, araştırmada şiddete uğramadığına değinecektir. Bu durumda, öncelikle katılımcıların bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Şiddetin kadınlar tarafından tanımlanması ve şiddetten kendilerini korumaları da oldukça önemlidir. Doktora şiddete uğradığı gerekçesi ile başvuran kadınlar ile yapılan bir çalışmada, bu kadınların çoğunluğunun daha önceden fiziksel ve/veya cinsel istismara uğradıkları ve vücutlarında şiddete bağlı olarak yaralanma görüldüğü ancak doktora başvurmadıkları çünkü doktorun yaranın sebebini sormasının kendilerini tedirgin edeceği bildirilmiştir (Goroll ve Mulley, 2000).

Eşi, sevgilisi veya partneri tarafından kendisine uygulanan şiddete maruz kalan kadının ilişkiyi sonlandırmak istemesi bu şiddetin doğurduğu sonuçlara artık kadının katlanmak istememesinin bir göstergesi olarak nitelendirilebilir (Bardakçioğlu ve ark., 2001). Ayrılık sürecine girmeye karar veren bir kadın şiddetle başa çıkma yöntemlerinin en belirgin olanını kullanmaktadır. Şiddet mağduru kadınların bir kısmı kendisine devamlı surette uygulanan şiddete karşı başa çıkma yöntemi olarak "sakınma" yani ilişki içerisinde şiddet söz konusu olduğu durumlarda sadece kendisini

korumaya yönelik bir eylemde bulunurken, bu kadınların bir kısmı ise şiddetin artarak devam ettiği durumlarda birlikteliği sonlandırmaya yönelik eyleme geçmektedirler (Waldrop ve Resick, 2004). Bu bilgiler ışığında yapılan taramada, Türkiye’de şiddet mağduru kadınların %83’ünün şiddet sonrası fail ile aynı evde kalmaya devam ettikleri ve %78.1’inin ise şiddet olayında kendilerini suçlu görüp şiddete maruz kalmayı hak ettiklerini düşündükleri bilgisine ulaşılmıştır (Selvi, 2014).

Şiddet mağduru kadınların kullandığı başa çıkma yöntemleri ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda, daha önceden şiddete maruz kalan bir kadının uyguladığı başa çıkma stratejilerinden bir sonuç alamadığı zamanlarda, sonradan maruz kaldığı şiddet sonrasında bu yöntemle başvurmamış ve şiddetle kendi yöntemleri ile başa çıkmaya çalıştığı bildirilmiştir. Buna örnek olarak, fiziksel şiddete maruz kalan bir kadının polise başvurduktan sonra polis tarafından ciddiye alınmayarak harekete geçilmemesi kadının ileriki şiddet olayında polise başvurmamasına sebep olmaktadır (Waldrop ve Resick, 2004).

Türkiye’ de özellikle polise başvuru durumlarında destek görememe oldukça sık karşılaşılan bir durum olma özelliği taşımaktadır. Elde edilen verilere göre, Türkiye’de 1990-1995 yılları arasında şiddet görme sebebi ile Mor Çatı’ya sığınan kadınların 90’ı daha önce polise başvurduğunu bildirmişlerdir. Ancak, bu kadınların %43,3’ü polisin fail ile mağduru barıştırma yönüne gittiğini, %13,2’si de ise başvurularının dikkate alınarak kayıt yapılmadığını bildirmişlerdir (Mor Çatı, 2017). Bu durumda, kadınların istemeseler dahi şiddet gördükleri bir ilişkiyi sürdürmeye mecbur bırakıldıkları düşünülebilir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

KKTC'deki Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Algısı başlıklı çalışmanın temel amacı 18-25 yaş arasındaki KKTC'deki üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet algısına genel bir yorum getirerek bu algının ne yönde olduğunu belirlemektir. İlgili konu ile katılımcılara yöneltilecek olan anket kadına yönelik şiddet algısı ve farkındalığını belirlemeyi hedeflemektedir. Ankete katılmak isteyen gönüllülere anketin sonuçları bildirilerek farkındalık düzeyinin artırılması da hedefler arasındadır. Bunlarla birlikte, kadına yönelik şiddet algısı konusunda KKTC bazlı bir çalışma bulunmadığından, bu çalışma ile KKTC literatürüne bir katkı yapılması ve bu yöndeki çalışmalara öncülük yapılması amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada, KKTC' de Mağusa, Lefkoşa ve Güzelyurt bölgelerinde eğitim görmekte olan Doğu Akdeniz Üniversitesi öğrencilerine ekte sunulan anket formu uygulanarak sistematik olarak veri toplanmıştır.

Anket çalışması uygulanmadan önce konu ile ilgili geniş çaplı bir literatür taraması yapılmıştır. Kadına yönelik şiddet olguları incelenmiş olup konu ile bağlantısı bulunan Türk kültüründe kadına yönelik şiddet olguları detaylı olarak incelenerek konuya uygunluğuna göre ayrılmıştır. Anket soruları kolay anlaşılır olarak düzenlenmiştir.

Anket toplamda dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcının yaşı, cinsiyeti ve okumakta olduğu bölüm sorulmaktadır. İkinci bölümünde ise örnek olaylar verilerek kişilerin olaylara olan tepkileri a- Kesinlikle katılmıyorum, b- Katılmıyorum, c-Ne katılıyorum ne katılmıyorum, d- Katılıyorum, e-Kesinlikle katılıyorum ölçeği ile sınıflandırılarak ölçülmüştür. Bu sorular ile katılımcıların algı ve farkındalık seviyelerinin incelenmesi ve analizinin yapılması hedeflenmiştir. Anketin üçüncü bölümünde ise toplumdaki kadın erkek ilişkileri ile ilgili kısa fikirler

verilmiş ve yine bu fikirlere olan katılma derecesinin belirtilmesi istenmiştir. İkinci ve üçüncü bölümlerdeki örnek olaylar ve ifadeler konularına göre ölçeklendirilecek ve algının hangi yönde olduğuna dair tespitler yapılmıştır. Bu bölümlerde elde edilen veriler SPSS 23.0 programı kullanılarak istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Bu örnek olaylar, Japon ve Amerikan uyruklu öğrenciler ile yapılan “*College Students’ Perceptions of Intimate Partner Violence: A Comparative Study of Japan, China, and the United States*” isimli çalışmada kullanılan sorular ile benzerlik göstermekle birlikte, Türk kültür ve aile yapısına daha uygun olacak biçimde uyarlanmıştır. Bu çalışmanın yazarından soruların uyarlanması ve kullanımı için yazılı izin alınarak ekte sunulmuştur. Son bölümde katılımcının ailevi durumu ile ilgili sorulara yer verilerek şiddet eğilimli bir aileden gelip gelmediğini ölçmek hedeflenmiştir.

47 sorudan oluşan anket çalışmasını KKTC’ deki öğrencilere uygulayabilmek için Doğu Akdeniz Üniversitesi’nden gerekli izin ve etik onay alınarak ekte sunulmuştur. Doğu Akdeniz Üniversitesi eğitim kurumunda yürütülen çalışma ile ilgili olarak kurumdan alınan onay ekte sunulmuştur. Yine, karşılaştırma grubu olarak kullanılacak olan çalışmanın genel koordinatörlüğünü yapan University of Pittsburgh’da Psikoloji dalında Profesör olan Irene Hanson Frieze’e mail yolu ve telefon ile verilen detaylı bilgilerde yapılacak olan çalışmanın niteliği tüm incelikleriyle anlatılmış olup, kendi çalışmalarının söz konusu çalışmada kullanılabileceğine dair gerekli izin alınarak ekte sunulmuştur.

Anket çalışması uygulanmadan önce katılımcılara soruların nasıl cevaplandırılması gerektiği detaylı olarak anlatılmış olup katılımcılara istedikleri zamanda anket sorularına yanıt vermekten vazgeçebilecekleri bildirilmiştir. Anket çalışması toplamda 120 öğrenciye dağıtılmış ve geriye dönen 100 cevaplandırılmış anket sorularından elde edilen veriler analiz edilmiştir.

Anket çalışmasından elde edilen nicel veriler SPSS programında analiz edildikten sonra sonuçlar istatistiksel olarak değerlendirilip, tablo ve grafikler halinde

sunulmuştur. Verilerin analizi için yüzdelik ve ortalama hesaplamalarının yanı sıra çapraz tablolar ve ki kare kullanılmıştır.

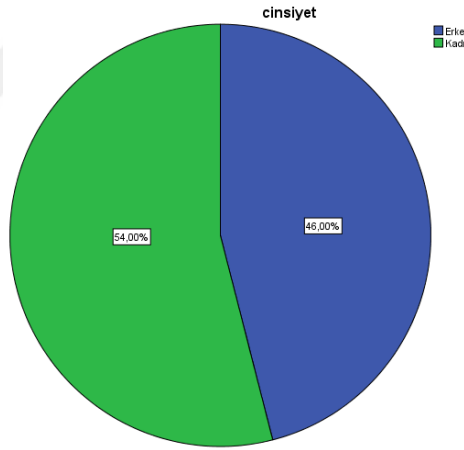

3. BULGULAR

Yapılan araştırma, KKTC'nin en büyük iki şehri olan başkent Lefkoşa ve Gazimağusa' da yapılmış ve kadın ve erkek katılımcıların arasında kadına yönelik şiddet olgusunun algı bakımından bir farklılık gösterip göstermediği değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler IBM SPSS Statistics 23.0 programına girilerek sonuçlar analiz edilmiştir.

Öncelikle, katılımcıların cinsiyet dağılımı değerlendirilmiş ve aşağıdaki şekil oluşturulmuştur.

Şekil 3.1: Katılımcıların cinsiyet dağılımı.

Yukarıdaki grafikten de görülebileceği üzere, 100 katılımcıdan 46'sı erkek ve geriye kalan 54 katılımcı ise kadındır. Bu katılımcıların yaşlarına göre dağılımı ise aşağıdaki gibidir.

Çizelge 3.2: Katılımcıların yaş dağılımı.

Katılımcıların Yaş Dağılımı

Yaş	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
18	0	1	1
19	5	8	13
20	9	5	14
21	9	11	20
22	6	10	16
23	8	6	14
24	8	6	14
25	1	7	8
Toplam	46	54	100

Çizelge 3.2’de görüldüğü gibi, katılımcıların çoğunluğunu oluşturan 21 yaş grubunda olan katılımcı sayısı 20 olmakla birlikte, 18 yaşında olan katılımcı sayısı 1’dir. 19 yaşında olan 13 katılımcı, 20 yaşında olan 14 katılımcı, 22 yaşında olan 16 katılımcı ve 23 ve 24 yaşlarında olan 14’er katılımcı ve 25 yaşında olan 8 katılımcı bulunmaktadır.

18 yaşındaki katılımcı kadın, 19 yaşındaki katılımcıların 5’i erkek 8’i kadın, 20 yaş grubundaki katılımcıların 9’u erkek 5’i kadın, 21 yaş grubundaki katılımcıların 9’u erkek 11’i kadın, 22 yaşındaki katılımcıların 6’sı erkek 10’u kadın, 23 ve 24 yaşındaki katılımcılarda her iki yaş grubunda da 8 erkek 6 kadın ve 25 yaşında olan 1 erkek ve 7 kadın katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların genel yaş ortalamaları 21,75’ken, ankete en fazla katılım gösteren yaş grubu katılımcıların %20’sini oluşturan 21 yaş grubunda olan öğrencilerdir.

Çizelge 3.3: Katılımcıların okumakta oldukları lisans bölümleri ve bölümlerine göre cinsiyet dağılımları.

Katılımcıların okudukları bölümlere göre cinsiyet dağılımları

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Bölüm	İngilizce öğretmenliği	3	10	13
	Beslenme ve Diyetetik	3	7	10
	Polis Okulu	2	6	8
	Hemşirelik	8	7	15
	Mimarlık	7	5	12
	İnşaat Mühendisliği	8	3	11
	Türk Dili ve Edebiyatı	6	6	12
	Okul Öncesi Öğretmenliği	5	4	9
	Fizyoterapi	4	6	10
Toplam		46	54	100

Bu çalışmaya en yüksek katılım %15 (15 kişi) ile hemşirelik bölümü öğrencileri tarafından sağlanmıştır. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin 8'i erkek 7'si kadındır. Hemşirelik bölümünü takiben, ikinci en yüksek katılım 13 kişi ile İngilizce Öğretmenliği öğrencileri tarafından sağlanmıştır. Bu 13 kişinin 3'ü erkek 10'u kadındır. Çalışmaya katılan 54 kadından 10'u İngilizce öğretmenliği okumakla birlikte katılımcı kadınlar arasında en çok okunan bölümdür. Çalışmaya en az katılım ise Polis Okulu öğrencileri tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 8 Polis Okulu öğrencisi katılım göstermiştir.

Anket soruları üç farklı senaryo üzerinden kadına yönelik şiddet algısını ölçmeyi hedeflemiştir. Bu senaryolardan birincisi şöyledir:

Ayşe ve Hüseyin yaklaşık olarak 5 yıllık evli olup 2 küçük çocuğa sahiptirler. Hüseyin ailesine bakmak için bir fabrikada çalışırken, Ayşe çocuklar okuldan gelene kadar evlere temizliğe gidiyor. Bir gün Ayşe, gece arkadaşları ile dışarıya çıkmak için

Hüseyin'den izin alıyor ve Hüseyin evde çocukların sorumluluğunu üstleniyor. Ayşe gece saat 12'de eve geldiğinde, çocukları ağlayıp yaramazlık yaparken buluyor ve onları sakinleştirip uyutuyor. Hüseyin, Ayşe'nin eve 11'de geleceğini söyleyip 12'de gelmesine sinir oluyor ve Ayşe'ye sert bir tokat atıyor. Ayşe bu tokat nedeniyle dengesini kaybedip düştüğünde başını sehpa vuruyor ve hastaneye gidiyorlar. Hastane'de Ayşe'nin yarasına 3 dikiş atılıyor.

Bu senaryo üzerinden katılımcılara 8 soru sorulmuştur. Bu sorulardan birincisi Ayşe'nin bu olayda bazı hataları vardı düşüncesine olan katılım oranıdır. Bu soruya verilen cevapları özetleyen çizelge aşağıdaki gibidir.

Çizelge 3.4: Birinci senaryodaki şiddet sebebinin kadında olduğuna yönelik algı.

Birinci Senaryodaki Şiddet Sebebinin Kadında Olduğuna Yönelik Algı

Katılım derecesi	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	7	8	15
Katılmıyorum	16	19	35
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	8	6	14
Katılıyorum	15	19	34
Kesinlikle katılıyorum	0	2	2
Toplam	46	54	100

Birinci senaryoda belirtilen hikâye katılımcılar tarafından okunduğu zaman katılımcıların %34'lük büyük bir kısmı olayın çıkmasında kadının bazı hataları olduğuna katılmakla birlikte, sadece %2'si olayda kadının bazı hataları olduğuna kesinlikle katıldığını bildirmiştir. Olayda kadının bazı hataları olduğuna kesinlikle katılmayanların sayısı 15, katılmayanların sayısı ise 35'tir. Buradan hareketle, toplam 50 kişinin bu beyana katılmadığı ve 14 kişinin ise kararsız olduğu görülmektedir. Bu

sonuçlar doğrultusunda katılımcıların %50'lik bir kısmının olay ile ilgili olarak kadının bir suçu olmadığı, dolayısıyla erkeğin hatalı olduğu kanısında oldukları söylenebilir. Yine aynı senaryo ile ilgili olarak sorulan 5. soruda Hüseyin bu olayların ortaya çıkmasından sorumludur düşüncesine katılım oranı ölçülmüştür. Bu soruya verilen yanıtların dağılımı aşağıdaki gibidir.

Çizelge 3.5: Birinci Senaryodaki şiddetin ortaya çıkmasında sorumluluğun erkekte olduğuna yönelik algı.

**Birinci Senaryodaki Şiddetin Ortaya Çıkmasında Sorumluluğun Erkekte
Olduğuna Yönelik Algı**

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	1	0	1
Katılmıyorum	3	9	12
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	22	17	39
Katılıyorum	12	23	35
Kesinlikle katılıyorum	8	5	13
Toplam	46	54	100

Birinci senaryo ile ilgili olarak, şiddetin ortaya çıkmasında erkeğin sorumluluk taşıdığına inanan toplamda 35 kişinin 23'ü kadın, 12'si erkek olmakla birlikte, bu düşünceye kesinlikle katılan toplam 13 kişinin 8'i erkek 5'i kadınlardan oluşmaktadır. Buradan hareketle kadınların bir şiddet durumunda erkeği sorumlu olarak algılama düzeylerinin erkeklere oranla daha fazla olduğu söylenebilir. Erkeği kesinlikle şiddet konusunda sorumlu görmeyen 1 katılımcı ise erkektir. 12 kişi ise bu konuda erkeğin hatalı olduğuna katılmamaktadır. Bu kişilerin çoğunluğu (9 kişi) yine erkektir. Burada, erkeğin şiddet uygulamasında erkekler tarafından hatalı görülme oranının kadınlara oranla daha az olduğu gözlemlenmektedir. Ancak, katılımcılardan 39 kişi şiddet konusunda erkeğin hatalı olduğuna yönelik olarak kararsız olduklarını bildirmişlerdir.

Yine, aynı senaryo ile ilgili olarak sorulan altıncı soru “Hüseyin olanlar için kendisini suçlamalıdır” düşüncesine olan katılım dereceleri aşağıdaki gibidir:

Çizelge 3.6: Birinci senaryoda erkeğin suçlu olduğuna yönelik algı

Birinci Senaryoda Erkeğin Suçlu Olduğuna Yönelik Algı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	21	38	59
Katılmıyorum	23	12	35
Katılıyorum	2	3	5
Kesinlikle katılıyorum	0	1	1
Toplam	46	54	100

Birinci senaryoda belirtilen hikâyede, erkeğin olanlar için kendisini suçlamalıdır düşüncesine katılmayan erkek sayısı, bu düşünceye katılmayan kadın sayısından daha fazladır. Ancak, bu düşünceye kesinlikle katılmayan kadın sayısının (38) erkek sayısından (21) fazla olduğunu görmek düşündürücüdür. Yani, erkeklerin bir şiddet olayının ortaya çıkmasında hemcinslerinin suçluluğa sahip olduklarını düşünmedikleri sonucu ortaya çıkarken, bu düşünceye kesinlikle katılmayan yani erkeğin kesinlikle suçlu olmadığını düşünen kadın sayısı daha fazladır. Yine, eşlerin birbirlerine yönelik şiddetin genel algısını ölçmek üzere sorulmuş olan birinci senaryoya yönelik sekizinci soru olan “eşine vurmak her halükarda yanlıştır” düşüncesine olan katılım oranı Çizelge 3.7’de gösterilmiştir.

Çizelge 3.7: Eşlerin birbirlerine karşı olan şiddet davranışlarına yönelik algı.

Eşine vurmak her halukarda yanlıştır.

Katılım Derecesi	cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	0	1	1
Katılmıyorum	2	2	4
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	1	0	1
Katılıyorum	23	13	36
Kesinlikle katılıyorum	20	38	58
Toplam	46	54	100

Sorulan sekizinci soru hiçbir cinsiyet ayrımı yapmaksızın eşlerin birbirlerine karşı şiddet uygulamasının yanlış olduğu yönündeki düşünceye katılım oranını ölçmüştür. Düşünceye katılan erkek sayısı 23 iken düşünceye katılan kadın sayısı 38 olup, aynı düşünceye kesinlikle katılan 20 erkek ve 38 kadın bulunmaktadır. Dolayısıyla, katılımcıların %58'i bu düşünceye kesinlikle katılmaktadırlar. Bu düşünceye kesinlikle katılmayan 1 katılımcı ise kadındır. Düşünceye katılmayan %4'lük kısmın yarısı erkek yarısı ise kadındır.

İkinci senaryo olan; Umut ve Özlem çifti 7 yıllık evlidirler. Evlenirken toplamda 70 bin Türk Lirası borç altına giren Umut ve Özlem çifti borçlarını ödemek için her ay kendi maaşlarının bir kısmını bankaya yatırmaktadır. Mayıs ayında Özlem borç için yatırmaması gereken miktardan 200 Türk Lirası daha az yatırmıştır. Bunun üzerine Umut, Özlem'in eve gelmesini bekleyip parayı neden eksik yatırdığını sormuştur. Özlem ise kuaföre gittiğini söylemiştir. Umut bunun üzerine Özlem'e "Ben de bu ay hiç yatıramadım. Zaten çok çirkinsin, kuaföre gitsen ne olacak. Bundan sonra maaşını ben çekeceğim" diye bağırıştır. Bunun üzerine Özlem ağlayarak odasına gitmiştir kurgusunda yine birinci senaryodakine benzer sorular sorularak şiddet algısı ölçülmüştür. Senaryoya yönelik olarak sorulan 13. soru Özlem yanlış davrandığı için

cezalandırılmalıdır görüşüne olan katılım oranını ölçmüştür. Soruya verilen cevaplar aşağıdaki gibidir.

Çizelge 3.8: Erkeğin kadını cezalandırmasının doğru olduğuna yönelik algı.

Erkeğin Kadını Cezalandırmasının Doğru Olduğuna Yönelik Algı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	10	17	27
Katılmıyorum	25	33	58
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	6	3	9
Katılıyorum	5	0	5
Kesinlikle katılıyorum	0	1	1
Toplam	46	54	100

Bu soruya verilen cevapların cinsiyet dağılımlarından görülebileceği üzere, kadının erkek tarafından cezalandırılmasının doğru olduğuna kesinlikle katılmayan 27 kişiden 17'si kadın olup, düşüncenin doğru olduğuna katılmayan 58 kişiden 33'ü kadın, 25'i ise erkektir. Bu konuda kararsızlık bildiren 9 kişiden 3'ü kadinken, kadının cezalandırılması gerektiğine katılan 5 kişiden tamamı erkektir. Şaşırtıcı bir sonuç olarak, kadının cezalandırılması gerektiğine kesinlikle katılan 1 kişi ise kadındır. Bu sonuçlardan hareketle, büyük çoğunluğun (58 kişi) kadının hareketinden dolayı cezalandırılmasını yanlış bulduğu ve 27 kişininse kesinlikle yanlış bulduğu söylenebilir. Yine, önceki senaryoda olduğu gibi, kadınlar arasında kadına yönelik şiddetin uygulanmasının doğru olduğu algısı erkeklere oranla daha azdır. Bu senaryoya yönelik sorulan 14. soru Umut Özlem'in maaşını çekmelidir düşüncesine olan katılım oranını ölçmektedir.

Çizelge 3.9: Erkeğin kadının parasına el koymasının doğru olduğuna yönelik algı.

Erkeğin Kadının Parasına El Koymasının Doğru Olduğuna Yönelik Algı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	11	25	36
Katılmıyorum	22	24	46
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	9	3	12
Katılıyorum	2	1	3
Kesinlikle katılıyorum	2	1	3
Toplam	46	54	100

Umut'un Özlem'in maaşını çekmesi gerekir düşüncesine kesinlikle katılan 3 kişiden 2'si erkek 1'i kadın, katılan 3 kişiden yine 2'si erkek 1'i kadındır. Bu düşünceye katılanların çoğunluğunun (4 kişi) erkek olduğu görülmektedir. Bu düşüncede kararsız kalan 12 kişiden 9'u erkek 3'ü kadındır. Erkeğin kadının maaşını çekmesinin doğru olmadığını düşünen toplamda 46 kişinin 22'si erkek 24'ü kadın olmakla birlikte erkeğin kadının maaşını çekmesi gerektiğine kesinlikle katılmayan 36 kişinin 11'i erkek 25'i kadındır. Bu sonuçlara göre toplamda 82 kişi erkeğin kadının parasına el koymasının yanlış olduğunu düşünmektedir. Bu sonuçlara göre, katılımcıların büyük çoğunluğunun kadına yönelik ekonomik şiddete karşı oldukları kanısına varılabilir.

Anketteki üçüncü senaryo şöyledir; Berke ile Nazlı'nın üniversite 1'de başlayan bir ilişkileri vardır. İkisi de şu anda son sınıf Tıp öğrencisi ve 3 yıldır aynı evi paylaşıyorlar. Sınav haftasında iken, Berke Nazlı'yı arayıp eve aç geleceğini o yüzden yemeğin hazır olmasını rica eder. Nazlı çalışmaya dalıp yemeği pişirmeyi unutur. Berke eve geldiğinde yemeğin hazır olmayışına içerler ve Nazlı'yla iki gün boyunca hiç konuşmaz. Nazlı durumu telafi etmek için Berke ile konuşmaya çalışır. Ancak, Berke Nazlı'ya benimle konuşmanı istemiyorum diyerek sert çıkışır ve aralarında tartışma başlar. Tartışma sırasında Nazlı, Berke'ye "seni tanıyamıyorum" diye bağırır

ve Berke, Nazlı'yı göğsünden ittirir. İttirme sonucunda Nazlı düşer, eli kırılır ve hastaneye gider. Doktorlar Nazlı'nın elini alçıya alır.

Bu senaryo ile ilgili olarak sorulan 18. soru Nazlı'nın yemeği pişirmemesi bu olayı tetikledi düşüncesine olan katılım oranını ölçmektedir. Bu soruya verilen cevapların cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 3.10: Şiddet olayında kadının suçlu olduğuna yönelik algı.

Şiddet Olayında Kadının Suçlu Olduğuna Yönelik Algı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	4	5	9
Katılmıyorum	14	23	37
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	12	11	23
Katılıyorum	16	15	31
Toplam	46	54	100

Nazlı'nın yemeği pişirmemesinin bu olayı tetiklediğine katılan 31 kişinin 16'sı erkek 15'i kadındır. Yine, aynı düşüncede çekimser olan toplam 23 kişinin 12'si erkek 11'i kadındır. Ezici çoğunluğu oluşturan düşünceye katılmayan 37 kişinin 14'ü erkek 23'ü ise kadındır. Bu ifadeye kesinlikle katılmayan 9 kişiden 4'ü erkek 5'i kadındır. Buradan hareketle toplamda 46 kişinin mağdur olan kadının şiddet olgusunun meydana çıkmasında etkisi olmadığını düşünmekte olduğu söylenebilir. Yine, diğer senaryolarla benzerlik gösteren bir sonuç gözlemlenmiştir. Her üç senaryoda da erkeklere oranla daha fazla kadın, kadınların şiddet konusunda etkilerinin daha az olduğunu düşünmektedirler.

Anketin dördüncü bölümü hayatla ilgili bazı ifadelere yer verip katılım oranlarına göre kadına yönelik şiddet algısını ölçmeyi hedeflemiştir. Örneğin, 25. soru bir erkeğin hayatı boyunca bir kadının desteğine ihtiyacı vardır düşüncesine olan

katılım derecelerini sormuştur. Bu soruya verilen cevaplar Çizelge 3.11’de gösterilmiştir.

Çizelge 3.11: Bir erkeğin bir kadının desteğine ihtiyacı vardır algısı

Bir Erkeğin Bir Kadının Desteğine İhtiyacı Vardır Algısı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	1	3	4
Katılmıyorum	15	16	31
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	9	7	16
Katılıyorum	13	16	29
Kesinlikle katılıyorum	8	12	20
Toplam	46	54	100

Çizelge 3.11’de görülebileceği gibi, katılımcıların büyük bir çoğunluğu (31 kişi) bir erkeğin kadının desteğine ihtiyacı olduğuna katılmazken, 29 kişi ise bir erkeğin bir kadının desteğine ihtiyacı olduğuna katılmaktadır. Bununla birlikte 20 kişide bu düşünceye kesinlikle katılmaktadır. Bu düşünceye kesinlikle katılanların 8’ini erkekler ve 12’sini kadınlar oluşturmaktadır. Bu sonuçlardan hareketle, toplam 49 kişi bir erkeğin bir kadın tarafından desteklenmesi gerektiğini savunmaktadır.

Genel algıyı ölçmek üzere sorulan 26. soruda “felaketler sırasında kadınlar ve çocukların kurtarılmasına öncelik verilmelidir” düşüncesine olan katılım oranı çizelge 3.12 ile gösterilmiştir.

Çizelge 3.12: Kadın ve çocukların öncelikli kurtarılmalarının doğru olduğuna yönelik algı.

Kadın ve Çocukların Öncelikli Kurtarılmalarının Doğru Olduğuna Yönelik Algı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Katılmıyorum	10	11	21
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	12	7	19
Katılıyorum	15	31	46
Kesinlikle katılıyorum	9	5	14
Toplam	46	54	100

Kadın ve çocukların bir felaket olayında öncelikli olarak kurtarılması gerektiğine katılan 15 erkek bulunurken bu düşünceye katılan kadın sayısı (31) düşünceye katılan erkek sayısının iki katından fazladır. Katılımcıların %46'sı kadın ve çocukların öncelikli olarak kurtarılmaları gerektiğini düşünürken %21'lik bir kısım ise kadın ve çocuklara doğal afetlerde kurtarılmalarında öncelik verilmemesi gerektiğini düşünmektedir. Düşünce ile ilgili olarak çekimser olan 12'si erkek 7'si kadın toplam 19 kişi bulunmaktadır.

Eşlerin ev içi iş dağılımında kadınların rolüne yönelik algıyı ölçen 27. soru olan “kadınlar ev işlerinde daha çok sorumluluk taşınmalıdır” düşüncesine olan katılım oranı şöyledir:

Çizelge 3.13: Kadınlar ev işlerinde daha çok sorumluluk taşımalıdır algısı.

Kadınlar Ev İşlerinde Daha Çok Sorumluluk Taşımalıdır Algısı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	4	11	15
Katılmıyorum	18	18	36
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	5	12	17
Katılıyorum	17	11	28
Kesinlikle katılıyorum	2	2	4
Toplam	46	54	100

Kadınların ev işlerinde daha fazla yüke sahip olmaları gerektiğini düşünen 17 erkek bulunurken, bu düşünceye sahip olan 11 kadın bulunmaktadır. Aynı düşünceye kesinlikle katılan toplam 4 kişinin 2'si erkek 2'si ise kadındır. Kadınların ev işlerinde daha fazla sorumluluk sahibi olmaları gerektiğini kesinlikle düşünmeyen toplam 15 katılımcıdan 11'i kadın 4'ü erkek ve bu düşünceye katılmayan toplam 36 kişinin de yarısı kadın yarısı erkektir. Düşünce belirtmekte çekimser olan 5'i erkek 12'si kadın olmak üzere toplam 17 kişi bulunmaktadır.

Kadın örgütlerinin eşitlik adı altında erkeklerden daha üstün olabilecekleri haklar talep ettikleri yönündeki düşünceye olan katılım oranı anketin 28. sorusu ile ölçülmüş olup soruya verilen yanıtların cinsiyetlere göre dağılımı aşağıdaki çizelgede belirtilmiştir.

Çizelge 3.14: Kadın örgütleri eşitlik değil üstünlük talep etmektedirler algısı.

Kadın Örgütleri Eşitlik Değil Üstünlük Talep Etmektedirler Algısı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	2	8	10
Katılmıyorum	12	27	39
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	14	6	20
Katılıyorum	16	13	29
Kesinlikle katılıyorum	2	0	2
Toplam	46	54	100

Kadın örgütlerinin aslında kadın ve erkeğin eşit olmasından çok kadının erkekten üstün olmasını gerektiren haklar talep ettiklerine kesinlikle katılmayan 10 kişinin 2'sinin erkek 8'inin ise kadındır. Bu düşünceye katılmayan %39'luk çoğunluğun 12'si erkek 27'si kadındır. Soruda belirtilen düşüncede çekimser kalan %20'lik kısmın yanı sıra düşünceye katılan 29 kişi ve kesinlikle katılan sadece 2 erkek bulunmaktadır. Bu oranlara bakıldığı zaman erkeklerin kadın örgütlerinin hareketlerinin kendilerinden daha üstün olma çabasında olduğunu düşündükleri yargısına varılabilir. Kadın ve erkeklerin iş bakımından eşitliğe sahip olmaları gerektiği algısını ölçmek üzere sorulan 29. soruya verilen cevaplar aşağıdaki gibidir.

Çizelge 3.15: Kadınların erkeklerle aynı işleri yapabilmeleri gerektiğine yönelik algı.

Kadınların Erkeklerle Aynı İşleri Yapabilmeleri Gerektiğine Yönelik Algı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Katılmıyorum	15	16	31
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	10	4	14
Katılıyorum	13	24	37
Kesinlikle katılıyorum	8	10	18
Toplam	46	54	100

Yukarıdaki çizelgeye bakıldığı zaman kadınların erkeklerle aynı işleri yapabilmeleri gerektiğine katılmayan toplam 31 kişiden 15'i erkek 16'sı kadinken, bu düşünceye katılan 37 kişilik çoğunluğun 13'ü erkek 24'ü kadındır. Bu düşünceye kesinlikle katılan, yani kadınlar ve erkeklerin aynı işleri yapabilmeleri gerektiğine kesinlikle inanan 8 erkek 10 kadın katılımcı bulunmaktadır. Buradan hareketle, kadın ve erkeklerin iş konusunda eşit olmaları gerektiği algısına sahip olan kadın sayısının erkek sayısından fazla olduğu görülmektedir.

Anketin 30. sorusunda belirtilen bir kadın her zaman bir erkeğin koruması altında olmalıdır düşüncesine olan katılım oranları aşağıdaki gibidir.

Çizelge 3.16: Kadının erkeğin korumasına ihtiyacı vardır algısı.

Kadının Erkeğin Korumasına İhtiyacı Vardır Algısı

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
S4.30	Kesinlikle katılmıyorum	5	10	15
	Katılmıyorum	19	29	48
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	16	6	22
	Katılıyorum	3	7	10
	Kesinlikle katılıyorum	3	2	5
Toplam		46	54	100

Çizelge 3.16'da belirtilen anket sonuçlarına göre katılımcıların büyük çoğunluğu (48 kişi) bir kadının bir erkeğin korumasına ihtiyacı olmadığını düşünmektedir. Bu düşünceye sahip olan 48 kişinin 19'u erkek, 29'u ise kadındır. Yine aynı düşünceye kesinlikle katılmayan, yani bir kadının bir erkeğin koruması altında olması gerektiğini kesinlikle doğru bulmayan 15 kişiden 10'u kadın 5'i ise erkektir. Bununla birlikte, bu konuda çekimser kalan 22 kişi bulunurken, 7'si kadın 3'ü erkek 10 kişi ise bir kadının daimi surette bir erkeğin koruması altında olması gerektiğine katılmış, 3'ü erkek 2'si

kadın toplamda 5 kişi ise bir kadının bir erkek tarafından korunması gerektiğine kesinlikle katılmıştır.

Erkeklerin kadınlarla olan birlikteliklerine yönelik olan algıyı ölçmek üzere sorulan 31. sorudaki “erkekler beğendikleri ve istedikleri kadınla, zorla da olsa, birlikte olmalıdır” yargısına olan katılım oranlarının cinsiyetlere göre dağılımı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 3.17: Kadın ve erkek birlikteliğinde erkeğin isteğinin önemine yönelik algı.

Kadın ve Erkek Birlikteliğinde Erkeğin İsteğinin Önemine Yönelik Algı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	24	40	64
Katılmıyorum	21	14	35
Kesinlikle katılıyorum	1	0	1
Toplam	46	54	100

Kadınların ilişkide söz sahibi olmayacakları, erkeklerin beğendikleri ve istedikleri kadınla, zorla da olsa, birlikte olmaları gerektiği yargısına katılan veya bu yargı ile ilgili olarak çekimser davranan hiç kimse olmazken, düşünceye kesinlikle katılmayan ve çoğunluğu oluşturan %64'lük kısmın 40'ı kadın ve 24'ü erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Anket çalışmasına katılan erkeklerin 21'i ve kadınların ise 14'ü bu yargıya katılmazken, bu yargıya katılan tek katılımcı erkektir. Burada, ankete katılım gösterenler arasında hem erkek hem de kadınların büyük çoğunluklarının erkeğin bir ilişkide kadına zorla da olsa sahip olması gerektiği düşüncesine kesinlikle katılmadığı sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, KKTC'de okuyan öğrenciler arasındaki ilişkilerde zorlamaya yönelik hareketler olmadığının bir göstergesi olabilir.

Anketin 32. sorusu kadına yönelik cinsel şiddet ile ilgili olarak evli bir çift ilişkisinde erkeğin kadını cinsel ilişkiye zorlaması normaldir düşüncesine olan katılım derecesini ölçmüştür.

Çizelge 3.18: Erkeğin kadına uyguladığı cinsel şiddetin normal olduğuna yönelik algı.

Erkeğin Kadına Uyguladığı Cinsel Şiddetin Normal Olduğuna Yönelik Algı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	16	33	49
Katılmıyorum	23	16	39
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	4	1	5
Katılıyorum	2	3	5
Kesinlikle katılıyorum	1	1	2
Toplam	46	54	100

Anketin 32. sorusuna verilen cevaplar değerlendirildiği zaman hem erkek hem kadın katılımcıların ezici çoğunluğunun kadına uygulanan cinsel şiddete karşı olduğu düşüncesi oluşmaktadır. Soruda belirtilen ifadeye kesinlikle katılmayan, yani erkeğin kadını cinsel ilişkiye zorlamasının normal olduğuna kesinlikle katılmayan 49 kişinin 16'sı erkek, 33'ü kadıken, bu ifadeye katılmayanların 23'ü erkek 16'sı kadındır. Bu konuda çekimser davranan 5 kişi mevcuttur. Yine, mesele ile ilgili olarak düşünceye katıldığını bildiren 5 kişinin 2'si erkek 3'ü kadınlardan oluşurken, düşünceye kesinlikle katılan bir erkek bir de kadın bulunmaktadır. Bu sonuçlara bakıldığında zaman katılımcıların %88'inin cinsel ilişkide kadının erkek tarafından şiddete maruz kalmasının desteklenmediği neticesine varılabilir.

Ataerkil toplumlarda yaygın olduğu görülen “bir kadının namusu ailesinin namusuna eşittir” yargısının KKTC'deki üniversite öğrencileri arasındaki katılım oranları anketin 33. sorusu ile ölçülerek soruya verilen katılım oranları aşağıdaki çizelgede toplanmıştır.

Çizelge 3.19: Bir kadının namusu ailesinin namusuna eşittir algısı.

Kadının namusu ailesinin namusuna eşittir algısı.

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	9	22	31
Katılmıyorum	16	16	32
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	8	5	13
Katılıyorum	5	10	15
Kesinlikle katılıyorum	8	1	9
Toplam	46	54	100

Bir ailenin namusun ailedeki kadın/ların namusu ile ölçüldüğüne yönelik düşünceye ankete katılan erkeklerin 5'inin katıldığı ve 8'inin ise kesinlikle katıldığı görülmektedir. Aynı düşünceye erkeklerin 9'u kesinlikle katılmayıp 16'sı katılmamaktadır. Burada, erkeklerin çoğunluğunun bu düşünceye sahip olmadıkları görülmektedir. Namuslarının ailelerinin namusuna eşit olduğuna kesinlikle katılmayan 22 kadın mevcutken, bu düşünceye katılmayan 16 kadın bulunmaktadır. Düşünceye katılan 10 kadın ve kesinlikle katılan 1 kadın katılımcı vardır. Bu soruya verilen cevaplara genel olarak bakıldığı zaman katılımcıların %63'lük kısmının bu yargıya, yani kadın namusunun ailesinin namusunu temsil ettiği düşüncesine katılmadıkları görülmektedir.

Anketin 34. sorusu ise kadınların dışarıda giydikleri kıyafetlerin müstehcen olmaması gerektiği yönündeki algıyı ölçmek üzere sorulmuştur. Soruda belirtilen “kadınlar dışarıda müstehcen giyinmemelidirler” yargısına olan katılım oranları Çizelge 3.20’de belirtildiği gibidir.

Çizelge 3.20: Kadınlar dışarıda müstehcen giyinmemelidirler yargısına olan katılım oranı.

Kadınlar Dışarıda Müstehcen Giyinmemelidirler Yargısına Olan Katılım Oranı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	12	15	27
Katılmıyorum	16	25	41
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	8	8	16
Katılıyorum	6	5	11
Kesinlikle katılıyorum	4	1	5
Toplam	46	54	100

Kadınların dışarıda müstehcen giyinmemeleri gerektiğine katılmayan 41 kişilik çoğunluğun 16'sı erkek 25'i kadıinken, bu düşünceye kesinlikle katılmayan 27 kişinin 12'si erkek 15'i kadınlardan oluşmaktadır. Çizelge 3.20'den de görülebileceği üzere kadınların dışarıda müstehcen giyinmemeleri gerektiğine kesinlikle inanan 5 kişilik grubun 4'ü erkek 1'i kadın olup, bu düşünceye katılan 6 erkek 5 de kadın bulunmaktadır. Düşünce ile ilgili olarak çekimser olan toplam 16 kişinin yarısı erkek yarısı da kadındır.

Kadınların, erkeklere oranla daha kültürlü oldukları yargısını sorgulayan anketin 35. sorusuna verilen yanıtlar Çizelge 3.21'de derlenmiştir.

Çizelge 3.21: Kadınlar erkeklere göre daha kültürlüdürler algısı.

Kadınlar Erkeklere Göre Daha Kültürlüdürler Algısı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	4	6	10
Katılmıyorum	23	25	48
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	11	15	26
Katılıyorum	8	6	14
Kesinlikle katılıyorum	0	2	2
Toplam	46	54	100

Çizelge 3.21’de gösterildiği üzere, katılımcıların %10’u kadınların erkeklerden daha kültürlü olduklarına katılmamaktadırlar. Bu düşünceye katılmayan 48 kişilik çoğunluğun 25’i kadın 23’ü erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Düşünce ile ilgili çekimser olan 26 kişi mevcutken kadınların daha kültürlü oldukları yargısına sahip olan 14 kişinin 6’sı kadın 8’i erkektir. Düşünceye kesinlikle katılan 2 kadın katılımcı mevcuttur. Bu soruda belirtilen katılım oranları incelendiği zaman çoğunluğun kadınların erkeklerden daha kültürlü olduğu yönündeki düşünce katılmadıkları görülmektedir.

Kadın ve erkek ilişkilerinde olan gelir dağılımında kadının daha büyük paya sahip olmaması gerektiğine yönelik düşünceye karşı olan katılım oranları anketin 36. sorusunda belirtilen “bir ilişkide kadın, erkekten daha fazla para kazanmamalıdır” yargısına verilen cevaplar ile ölçülmüş ve cevaplar Çizelge 3.22’de özetlenmiştir.

Çizelge 3.22: Bir ilişkide kadın, erkekten daha fazla para kazanmamalıdır algısı.

Bir İlişkide Kadın, Erkekten Daha Fazla Para Kazanmamalıdır Algısı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	9	15	24
Katılmıyorum	33	35	68
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	4	1	5
Katılıyorum	0	3	3
Toplam	46	54	100

Çizelge 3.22’ den görülebileceği üzere, kadının erkekten daha fazla para kazanmaması gerektiği düşüncesini kesinlikle desteklemeyen 9’u erkek 15’i kadın toplam 24 kişi bulunurken, büyük çoğunluğu oluşturan düşünceye katılmayan kişilerin 33’ü erkek 35’i kadınlardan oluşmaktadır. Bu konuda çekimser olan 5 katılımcı mevcuttur. Kadının erkekten daha fazla para kazanmaması gerektiği algısına sahip olan erkek katılımcının bulunmaması dikkat çekerken bu düşünceye katılan 3 kadın katılımcının olması da ilgi çekici bir bulgudur. Bu verilerden hareketle, kadınların ekonomik olarak erkeklerden daha üstün olabilecekleri yönündeki düşünceye karşı olan genel algının olumlu olduğu yönünde bir çıkarımda bulunulabilir.

Anket soruları arasında yine kadının ekonomik statüsüne karşı olan yargıyı ölçmek üzere sorulan 37. soruda belirtilen “kadın, çok zor ekonomik koşullarda olmadığı sürece çalışmamalıdır” yargısına olan katılım oranları Çizelge 3.23’te gösterilmiştir.

Çizelge 3.23: Kadın, çok zor ekonomik koşullarda olmadığı sürece çalışmamalıdır algısı.

Kadın, Çok Zor Ekonomik Koşullarda Olmadığı Sürece Çalışmamalıdır Algısı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	11	22	33
Katılmıyorum	31	30	61
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	3	1	4
Katılıyorum	1	1	2
Toplam	46	54	100

Kadının çok zor ekonomik koşullar içerisinde olmadığı takdirde çalışmaması gerektiğine kesinlikle katılmayan toplam 33 kişinin 11'i erkek 22'si kadınlardan oluşurken bu yargıya katılmayan 61 kişiden 31'i erkek 30'u kadındır. Mesele ile ilgili olarak çekimser davranan 4 katılımcı bulunmaktadır. Kadının ekonomik koşulları doğrultusunda çalışması gerektiği algısına sahip olan bir kadın bir erkek toplamda iki katılımcı bulunmaktadır. Bu soruya karşı belirtilen katılım oranlarında hem kadın hem de erkeklerin büyük çoğunluğunun kadının çalışmasını destekledikleri sonucu çıkarılmaktadır.

Anketin 38. sorusunda kadınların iş hayatında amir konumunda bulunup erkeklere emir vermesine karşı olan algıyı ölçmek için “bir erkek, işyerinde bir kadının emri altında olmamalıdır” düşüncesi belirtilerek düşünceye olan katılım oranları ölçülmüştür.

Çizelge 3.24: Bir erkek, işyerinde bir kadının emri altında olmamalıdır algısı.

Bir erkek, işyerinde bir kadının emri altında olmamalıdır algısı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	9	20	29
Katılmıyorum	26	30	56
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	7	1	8
Katılıyorum	4	3	7
Toplam	46	54	100

Çizelge 3.24, anketin 38. sorusuna verilen cevapların cinsiyet dağılımını göstermektedir. Bu sonuçlara göre, erkeklerin kadınlardan emir almasının kesinlikle normal olduğunu düşünen toplamda 29 katılımcının 9'unun erkek 20'sinin kadın olduğu, bu düşüncenin normal olduğunu düşünen 56 kişinin 26'sının erkek 30'unun kadın olduğu görülmektedir. Bu konuda çekimser olan 8 katılımcı bulunurken, erkeklerin kadınların emri altında çalışmaması gerektiğini düşünen 4'ü erkek 3'ü kadın olmak üzere toplam 7 katılımcı bulunmaktadır. Bu veriler analiz edildiği zaman, katılımcıların büyük çoğunluğunun kadınların amir konumunda olmalarını normal karşıladıkları sonucuna varılmaktadır.

Kadın ve erkeklerin aldıkları eğitim konusunda erkeklerin eğitilmesinin kadınların eğitilmesinden daha önemli olduğu yargısına olan dönütleri ölçen 39. soruya verilen cevaplar Çizelge 3.25'te derlenmiştir.

Çizelge 3.25: Bir erkeğin eğitim görmesi bir kadının eğitim görmesinden daha önemlidir algısı.

Bir Erkeğin Eğitim Görmesi Bir Kadının Eğitim Görmesinden Daha Önemlidir
Algısı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	11	18	29
Katılmıyorum	30	30	60
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	3	1	4
Katılıyorum	2	5	7
Toplam	46	54	100

Erkeklerin eğitim görmesinin kadınların eğitim görmesinden daha önemli olduğu yargısına kesinlikle katılmayan 11 erkek, 18 kadın toplam 29 katılımcı bulunurken, düşünceye katılmayan ve büyük çoğunluğu oluşturan 60 katılımcının yarısı kadın yarısı erkeklerden oluşmaktadır. Erkeklerin eğitilmesinin daha önemli olduğu konusunda çekimser olan 4 katılımcı mevcuttur. Erkeklerin eğitim görmesinin kadınların eğitim görmesinden daha önemli olduğunu düşünen 2'si erkek 5'i kadın toplam 7 kişi olduğu görülmektedir. Bu düşünceye katılan 7 kişinin çoğunluğunun kadın olduğunu görmek şaşırtıcıdır. Bu yargıya karşı olan düşüncelere genel olarak bakıldığında zaman hem kadın hem de erkeklerin çoğunluğunun eğitim konusunda kadın ve erkeğin eşit olması gerektiğini düşündükleri sonucuna varılmaktadır.

Kadınların evliliklerine önem göstermeleri gerektiği düşüncesine karşı olan katılım oranları anketin 40. sorusunda ölçülmüş olup verilen yanıtlar Çizelge 3.26'da derlenmiştir.

Çizelge 3.26: Kadınlar hayatlarında evliliğe önem göstermelidirler.

Kadınlar Hayatlarında Evliliğe Önem Göstermelidirler.

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	4	5	9
Katılmıyorum	14	23	37
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	5	11	16
Katılıyorum	20	13	33
Kesinlikle katılıyorum	3	2	5
Toplam	46	54	100

Kadınların hayatlarında evliliğe önem göstermeleri gerektiğine kesinlikle katılmayan 9 katılımcının 4'ü erkek 5'i kadinken, katılmayan 37 katılımcının 14'ü erkek 23'ü kadındır. Bu konuda çekimser olan 16 katılımcı bulunmaktadır. Kadınların evliliğe önem göstermesi gerektiğini düşünen 20'si erkek 13'ü kadın toplam 33 katılımcı mevcuttur. Bu düşünceye kesinlikle katılan 3 erkek 2 kadın toplam 5 katılımcı bulunmaktadır. Bu sonuçlar değerlendirildiği vakit, kadınların evlilik konusunda önem göstermeleri gerektiğine inanan erkek sayısının kadın sayısından daha fazla olduğu söylenebilir.

Ticaret konusunda kadınların erkeklerden daha iyi olabileceği konusundaki düşünceler anketin 41. sorusu ile değerlendirilerek Çizelge 3.27 oluşturulmuştur.

Çizelge 3.27: Bir kadının ticaret konusunda bir erkekten daha iyi olabileceği algısı.

Bir kadın ticaret konusunda bir erkekten daha iyi olabilir

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	4	3	7
Katılmıyorum	4	3	7
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	17	11	28
Katılıyorum	18	29	47
Kesinlikle katılıyorum	3	8	11
Toplam	46	54	100

Çizelge 3.27’den görülebileceği üzere, katılımcıların büyük bir çoğunluğu (47) bir kadının ticaret konusunda bir erkekten daha iyi olabileceğini düşünmektedirler. Bu düşünceye kesinlikle katılan 11 kişi ve katılan 47 kişi olmakla birlikte çekimser davranan 28 katılımcı bulunmaktadır. Kadınların ticarete erkeklerden daha iyi olabileceğine katılmayan ve kesinlikle katılmayan 7’şer katılımcı bulunmaktadır.

Anketin 42. sorusu ise kadınların yanlış bir hareket yapması durumunda aile içinde eşi veya babası tarafından cezalandırılmasının doğru olduğuna yönelik bir ifadeye olan katılım oranını ölçerek kadına yönelik aile içi şiddet algısını değerlendirmeyi hedeflemiştir. Bu bağlamda oluşturulan Çizelge 3.28, kadına yönelik aile içi şiddet algısının cinsiyetlere göre dağılımını göstermektedir.

Çizelge 3.28: Kadına yönelik aile içi şiddet algısı

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Algısı

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	19	30	49
Katılmıyorum	19	22	41
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	5	1	6
Katılıyorum	3	1	4
Toplam	46	54	100

Kadınların yanlış hareketleri sonucunda eşleri veya babaları tarafından cezalandırılmaları gerektiğine kesinlikle katılmayan 49 kişinin 19’u erkek 30’u kadınlardan oluşurken, bu düşünceye katılmayan 41 kişinin 19’u erkek 22’si kadındır. Toplamda 90 kişi bu düşünceyi desteklemezken, 1’i kadın 5’i erkek 6 kişi çekimser davranmış ve 3’ü erkek 1’i kadın 4 kişi de bu düşünceyi destekleyici biçimde cevap vererek düşünceye katıldıklarını belirtmişlerdir. Buradan hareketle, katılımcıların %90’lık büyük bir kısmında kadına yönelik aile içi şiddete karşı oldukları algısına hâkim oldukları düşünülebilir.

Anketin 43. sorusu ise kız çocuklarının yanlış davranışında babası tarafından hemen dövülmesinin kız çocuğuna hareketi tekrarlamaması gerektiğini öğrettiği yönünde bir beyan verip bu beyana olan katılım derecesi ile kız çocuklarına yönelik fiziksel şiddet algısını ölçmeyi hedeflemiştir.

Çizelge 3.29: Kız çocuklarına yönelik fiziksel şiddet algısı.

Kız Çocuklarına Yönelik Fiziksel Şiddet Algısı.

	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Kesinlikle katılmıyorum	18	31	49
Katılmıyorum	16	21	37
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	8	1	9
Katılıyorum	3	0	3
Kesinlikle katılıyorum	1	1	2
Toplam	46	54	100

Çizelge 3.29’da gösterildiği üzere, katılımcıların %49’u kız çocuklarının babaları tarafından fiziksel şiddete maruz kalmalarının doğru olmadığını destekleyici biçimde soruda belirtilen ifadeye kesinlikle katılmadıklarını beyan etmişlerdir. Bu düşünceye kesinlikle katılmayan 49 kişinin 18’i erkek, 31’i kadınlardan oluşmaktadır. Yine bu düşünceye katılmayan 37 kişiden 16’sı erkek 21’i kadındır. Bu konuda çekimser davranan 9 kişi bulunurken düşünceye katılan 3 kişinin hepsi erkektir. Düşünceye kesinlikle katılan 1 erkek 1 de kadın olmak üzere toplamda iki kişi mevcuttur. Bu sonuçlar bizlere kadınların küçük yaşta fiziksel şiddete maruz kalmalarının doğru olduğunu destekleyici biçimde düşünceye katılan 3 erkek ve kesinlikle katılan bir kadın bir de erkek olduğunu göstermektedir. Ancak, ezici çoğunluğun şiddete karşı duruş gösterir biçimde düşünceye kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum diyerek cevap vermeleri kadına yönelik şiddet algısının hassas olduğunu göstermektedir.

Anket sorularına verilen cevaplardan elde edilen bulguların detaylı analizi ve değerlendirmesi çalışmanın Tartışma bölümünde yapılacaktır.

4. TARTIŞMA

Bu araştırmada KKTC uyruklu üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet algısı, önceden belirlenmiş şiddet senaryoları ile ilgili olarak sorulan bazı sorular doğrultusunda ölçülerek verilen cevapların katılımcıların cinsiyetlerine göre karşılaştırması yapılarak ölçülmüştür. Araştırmanın bu bölümünde, katılımcılara yöneltilen sorular doğrultusunda, katılımcıların şiddet algıları anket bulgularına göre analiz edilerek uluslararası çalışmalarla karşılaştırılmış ve bilimsel veriler ortaya konmuştur.

Anketin ilk bölümünde katılımcılara okutulan senaryoda sorulan sorularda, kadınlar erkeklere göre kadına yönelik uygulanan şiddette erkeği daha fazla sorumlu görmüştür. Bu sonuç, Nguyen ve ark. (2013) yapmış olduğu Japonya, Çin ve Amerika’da okumakta olan kolej öğrencilerinin kadına yönelik şiddet algısı çalışması sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Örneğin, yapılan araştırmada mağdur kadını suçlu gören kadın katılımcı sayısının erkek katılımcı sayısına göre daha fazla olması bölgenin kültür yapısının bir yansıması olarak değerlendirilebilse de, Japonya’da mağdur kadını suçlu gören kadın ve erkek katılımcı sayısı arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir (Nguyen ve ark., 2013). Yine, Amerika’da üniversite öğrencileri ile ev ve aile içi şiddet konusunda yapılan bir çalışmada, şiddete uğrayan kadınların şiddetin ortaya çıkmasında büyük bir etkisi olduğu düşüncesinin erkekler arasında kadınlara oranla daha fazla hâkim olduğu gözlemlenmiştir (Bryant ve Spencer, 2003). Bragg tarafından 2003 senesinde Amerika’da şiddet üzerine yapılan bir diğer çalışmada ise, katılımcıların çoğunluğunun mağdurun davranışları ile saldırganı tetiklediği yönünde bir düşünceye sahip oldukları gözlemlenmiştir (Bragg, 2003). Türkiye’de, 2013 senesinde kadına yönelik şiddet konusunda kadın ve erkeklerin algısını ölçmek üzere yapılan bir çalışmada ise, “kadınların bazı davranışları şiddet görmelerini gerektirir” düşüncesine katılan kadın sayısının erkek sayısından az olduğu görülmüştür (Şenol ve Yıldız, 2013). Bu sonuçlara bakıldığında, ataerkil toplumlarda uygulanan kadına yönelik şiddette erkeklerin çoğunluğunun şiddetin ortaya çıkmasında kadının sorumluluğu olduğu düşüncesine sahip oldukları yargısına

varılabilir. Benzer olarak, Türkiye’de 2014 senesinde Şahin ve Özyürek, mühendislik öğrencileri ile birlikte aile içi şiddet teması üzerine yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin %77’sinin aile içerisinde şiddeti erkeğin uyguladığı kanaatinde olduklarını bildirmişlerdir.

KKTC’de okuyan KKTC uyruklu üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışmanın sonuçları da birçok uluslararası çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Örneğin, çalışmada cinsiyetler arası kültür üstünlüğünün kadınlarda olduğu yargısına yönelik olarak sorulan bir soruda, katılımcıların %10’u kadınların erkeklerden daha kültürlü olduğuna katılırken, %48’lik büyük çoğunluk ise kadınların erkeklerden daha kültürlü olduklarına katılmamaktadırlar. Yapılan başka bir çalışmada ise erkeklerin ataerkil toplumlar içerisinde kadınlardan daha üstün oldukları yargısının yaygın olduğu görülmüştür (Page ve İnce, 2008). Örneğin, çalışmanın dördüncü bölümünde sorulan 38. soru olan ‘bir erkek, işyerinde bir kadının emri altında olmamalıdır’ fikrine katılan erkek sayısı dörtken (%4) bu düşünceye katılan kadın sayısı üçtür (%3). Yine, bu düşünceye kesinlikle katılmayan yirmi kadın varken, düşünceye kesinlikle katılmayan sadece dokuz erkek katılımcı mevcuttur. Buradan hareketle, toplumda erkeklerin kadın himayesinde olmasını kabullenemeyen erkek sayısının daha fazla olduğu söylenebilir. Benzer olarak, 2002 senesinde Çin ve Amerika’da kadın-erkek ilişkilerini inceleyen bir çalışmada, ilişkiler dahilinde erkeklerin kadın himayesinde olmak istemedikleri sonucuna varılmıştır (Sprecher ve Toro-Morn, 2002).

Bu çalışmanın diğer bir bulgusunda, kadınların yanlış bir hareketlerinde babaları veya eşleri tarafından dövülmelerinin uygun olduğu kanaatinde olan erkek katılımcılar mevcutken (3) bu düşünceye katılımcı kadınların hiçbiri katılmamıştır. Şenol ve Yıldız’ın (2013) Türkiye genelinde yapmış oldukları bir çalışmada ise “erkeğin kadına şiddet uygulama hakkı vardır” yargısına katılan erkeklerle yapılan mülakatta erkeklerin kendilerini ev içinde baskın gördükleri ve eve daha fazla para getirdikleri gerekçesi ile kadına şiddet uygulamayı kendilerinde bir hak olarak gördükleri bildirilmiştir. Çalışmanın diğer bir bölümünde de “erkek, eşine bazen

fiziksel şiddet uygulayabilmelidir” düşüncesine katılan erkek sayısının yine kadın sayısından daha fazla olduğu gözlemlenmiştir (Şenol ve Yıldız, 2013). Japonya’da yapılan bir araştırmada erkeklerin kadına şiddet uygulamasının toplum içerisinde normalleştirilmesinin doğru olup olmadığına yönelik sorulan sorulara verilen cevaplar incelendiğinde, erkeklerin kadınlara oranla kadına yönelik şiddeti normalleştirdikleri ve dolayısıyla bu durumu rahatsız edici bulmadıkları sonucuna varılmıştır (Nguyen ve ark., 2013) Kısaca, erkeğin kadını cezalandırmasının doğru olduğuna yönelik düşünceye sahip olan erkeklerin, bu düşünceye sahip olan kadınlardan sayıca fazla oldukları görülmektedir.

Bu araştırmada yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bir diğer bulgu ise KKTC’deki erkek öğrencilerin, eşleri tarafından kadınlara yönelik olarak uygulanan cinsel şiddeti daha doğal karşıladıkları, kadınların ise eşleri tarafından kadınlara uygulanan cinsel şiddet konusunda kesinlikle karşı olduklarıdır. Anketten elde edilen verilere göre, katılımcıların %5’i evlilik içerisinde erkeğin kadını cinsel olarak zorlamasının normal olduğunu düşünürken, %49’luk bir kısım eşler arasındaki cinsel zorlamanın kesinlikle doğru olmadığını belirtmiştir. Türkiye’de 2005 senesinde yapılan bir araştırmada erkeklerin cinsel şiddete başvurma sebebinin başlıca kadının cinsel ilişkiyi istememesi olduğu bildirilmiştir (Yetim ve Şahin, 2005). Yapılan başka bir araştırmada ise, cinsel şiddet mağduru kadınların genellikle saldırganı önceden tanıdıkları, saldırganın mağdurun aile veya yakın çevresinden olduğu meydana çıkmıştır (Zorlu, 2012). Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiği zaman, erkeklerin kadının cinsel birlikteliği istemediği zamanlarda şiddete başvurabileceği ve dolayısı ile şiddetin sebebininse yine kadının davranışı olduğu algısının yattığı anlaşılmaktadır.

Kadına yönelik olarak erkekler tarafından uygulanan ekonomik şiddet algısını ölçmek üzere sorulan, ilişkide erkeğin kadının maaşına el koyması gerekmektedir yönündeki yargıya katılan erkek sayısının (%4) kadın sayısının (%2) iki katı olduğu görülmüştür. Yine, çalışmada kadınların çok zor ekonomik koşullarda olmadığı sürece çalışmaması gerektiğine kesinlikle katılmayan kadın sayısının (%22) bu düşünceye kesinlikle katılmayan erkek sayısının (%11) tam iki katı olduğu görülmüştür.

Türkiye’de bu çalışmanın bulguları ile paralellik gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Harcar ve arkadaşlarının 2008 senesinde yapmış oldukları bir araştırmada Türkiye’de aile içinde ekonomik şiddete maruz kalan kadınların çoğunluğunun bir meslek sahibi olmadıkları ortaya çıkmıştır (Harcar ve ark., 2008). Yani, erkeklerin kadınların çalışmasını istemedikleri, dolayısıyla kadınların para kazanmasını istemedikleri söylenebilir. Bu durum kadınların üzerinde baskı kurmakla birlikte hem kadının ekonomik statüsünde hem de sosyal statüsüne etki edebilir. Ancak, ekonomik şiddetin, kişiler üzerinde oluşturduğu etkileri tam olarak ölçen spesifik bir çalışmaya rastlanmazken, dünya genelinde ekonomik gelir düzeyi düşük olan insan sayısının 1.5 milyar olduğu ve bu kişilerin büyük çoğunluğunun kadın olduğuna yönelik bulgular mevcuttur (Duyan, 2011). Bu bulgular erkeklerin kadına yönelik şiddet konusunda kadını suçlayıcı düşüncelere sahip olmaları ve kadın üzerinde hâkimiyet kurma hakkını kendilerinde görmeleri ile ilişkilendirilebilir. Ancak bu konuda hem KKTC ve Türkiye’de hem de dünyada ileri araştırmalar yapılması ve bilimsel tekniklerle birleştirilmiş sosyal deneyler kullanılarak mesele ile ilgili yapılan çalışmaların desteklenmesi gerekmektedir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Dünya genelinde yapılan birçok çalışma ve beyannamelerde, şiddetin aslında bir insanlık suçu olduğu belirtilmekle birlikte, her ülke kendi yasaları çerçevesinde şiddete yer vermiş ve şiddet konusunda görüşlerini belirtmişlerdir. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde dünya üzerinde her bireyin özgür olduğu ve dil, din, ırk ve cinsiyet ayrımı yapılmaksızın sağlıklı bir biçimde yaşama hakkı olduğu belirtilmiştir. Lakin, dünya üzerinde var olan iki cinsiyet arasında erkekler yıllar boyu hükümdarlıklarını sürdürerek kadın cinsiyetini bir şekilde egale edebilmeyi başarmışlardır. Ancak, bu durum farklı ülkeler ve farklı kültürler arasında uygulanış ve algılanış biçimi açısından farklılık göstermiş ve günümüze kadar süregelmiştir.

Kadına yönelik şiddet konusunda yapılan bilimsel çalışma sonucunda, KKTC’de okuyan yerleşik öğrencilerin kadına yönelik şiddet konusundaki algılarının genel olarak hassas olduğu kanısına varılmıştır. Çalışmaya katılım gösteren erkeklerin büyük çoğunluğunun kadınların erkeklerle aynı işleri yapabileceklerine dair olumlu yöndeki fikirlerini belirtmeleri, kadınların işyerlerinde amir konumunda bulunmalarının doğal olduğunu düşünmeleri ve cinsel olarak erkeğin kadını zorlamasının doğru olmadığını düşünmeleri, ülkede erkekler tarafından uygulanan kadına yönelik şiddetin boyutunun uzun vadede değişebileceğine işaretir.

KKTC’de daha önce üniversite öğrencilerinin katılımı ile bu konu ile alakalı hiçbir sosyal araştırma yapılmamış olması araştırmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır. Kadına yönelik şiddet konusunun KKTC’deki öğrenciler arasında genel olarak diğer ülkelere kıyasla çok keskin olmadığı gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak, kadına yönelik şiddet algısının değiştirilmesi için kültürlerin değişim göstermesi gerektiğinden, bu değişim toplumun yapı taşı olan ailelerden başlamalı ve yetiştirilen her küçük birey, insani eşitlik ve adalet duyguları ile

yetiştirilmelidir. Bu bağlamda, okul öncesi eğitimden de önce gelen aile içi anlayış ve saygı içerisinde yetiştirilen küçük bireyin, okul öncesi eğitim ve ilkokul ve ortaokulda bu eğitimden geçmesi toplumdaki algının uzun vadede iyileştirilmesini sağlayacaktır. Zihniyet değişikliği uzun vakit alan bir süreçtir. Dolayısıyla, bu değişikliğin etkilerini tek bir çalışma ile değerlendirmek mümkün değildir. Ancak, kadın hakları konularının çalışmalarda önemle ele alınması bu değişikliğin meydana gelebilmesi için önemli ve büyük bir adımdır.

Mesele ile ilgili olarak yapılacak ileri çalışmalarda daha verimli sonuçlar alınabilmesi adına daha geniş çaplı bir çalışma grubu ile araştırma yapılması gerekmektedir. Böylelikle farklı bölümlerde okuyan öğrenciler arasındaki algı farklılıkları gözlemlenebilir. Ayrıca, daha geniş bir kitleye ulaşabilmek için çalışma sonuçlarının özellikle yerel medyada yer alması önemlidir.

Kullanılan araştırma yöntemlerinin yanı sıra, yapılan anket çalışması el yordamı ile katılımcılara dağıtılarak katılımcı ve araştırmacının birebir ilişkisi içinde olması sağlanmıştır. Nitekim, bu yöntemden elde edilen sonuçların dijital ortama aktarılması çalışmanın beklenen vakitte tamamlanamamasına yol açmıştır. İleri çalışmalarda veri toplama açısından elektronik bir anketin kullanılması araştırmacıya zaman bakımından avantaj sağlayacaktır.

Yapılan çalışma sosyolojik ve kültürel bir çalışma olması bakımından önem arz etmektedir. Yerel medya ve basın aracılığı ile kadına yönelik şiddet konusunda farkındalığın artması kaçınılmazdır. Aile içi şiddet konusunda üzerinde çok zaman ve emek harcanması gereken ve belki de en önemli meselelerden biri de şiddetin önlenmesidir. Ayrıca, toplum ve aile destek programları ile kadının toplum içerisindeki önemine vurgu yapılmalı ve aile içerisinde kadına yönelik davranışların iyileştirilmesi ve engellenmesine yönelik eğitim ve seminerler yapılmalıdır. Bu eğitim ve seminerlerin ücretsiz olarak halka açık olması halk arasındaki bilincin

yaygınlaşmasına yol açacaktır. Yine, bu eğitim ve seminerlerin medya aracılığı ile halka duyurulması daha geniş bir kitlede farkındalık yaratacaktır.

Şiddeti teşhis edebilmek kadar şiddetten korunma da önemlidir. Şiddetten korunabilmek için ilk şart farkındalıktır. Şiddetten korunma adına yapılan çalışmalara erkeklerin de dahil edilmesi sağlanmalıdır. Tıbbi ve hukuksal alanda yapılacak eğitimler, topluma kadın hakları ile ilgili olarak ülkede geçerli yasa ve yönetmelikler ile ilgili bilgilendirme sağlayacaktır. Ayrıca, kadınlara şiddete maruz kalmaları durumunda hangi kurum ve kuruluşlara ne şekilde başvuracakları, hangi sağlık birimlerinin ücretsiz hizmet verdiği, ülkede hizmet veren sivil toplum kuruluşlarının tanıtımlarının yapılması ileriki aşamalarda alınacak tedbirler açısından önem arz etmektedir.

Kadınların medyada nasıl yansıtıldıkları şüphesiz toplum üzerinde etki bırakmaktadır. Kadınların devamlı surette aldatılan, şiddet gören, cinsel olarak teşhir edilen bireyler olarak yansıtılması (Büyükbaykal, 2007) toplumdaki “kadınlık” ilkelerinin değişmesine pek fayda sağlamayacaktır. Ancak, medyada akademik, sosyal ve politik yönden başarılı kadınların hayat öyküleri ve başarılarına yer verilmesi, kadınların da erkeklerle aynı platformda olduklarının hatırlatılması zaman içerisinde kadın ve kadınlık algılarının değişmesine ve gelişmesine yol açacaktır.

Kadına yönelik şiddet konusunda toplum içerisinde farkındalığı arttıran bir diğer etken ise sosyal kurumlardır. Sosyal kurumların kadınlara verdiği desteğin artmasının yanı sıra, özellikle erkekleri hedef alan duyuru ve kamu spotları ile kadın erkek eşitliğini vurgulayıp kadının değerinin altını çizen yayımlar yapması toplumda hassasiyete yol açacaktır.

Yapılan literatür taramasında Türkiye’de kadınların genelinin şiddet bağlamında sadece fiziksel şiddeti şiddet olarak algıladıkları, cinsel, ekonomik ve

psikolojik şiddeti tanımlayamadıkları gözlemlenmiştir. Bu hususta kadınların hem kendilerine uygulanan şiddeti tanımlayabilmeleri, hem de hakları konusunda bilinçlendirilmeleri için ağırlıklı olarak sivil toplum kuruluşlarına görev düşmektedir. KKTC'nin Türkiye Cumhuriyeti' nin bir uzantısı olduğu düşünüldüğünde, bu önerinin KKTC için de uygun olduğu düşünülmektedir.

Yine, yapılan literatür taramalarında şiddet sonrası başvuru yapılan mercilerde kadının ciddiye alınmaması veya barıştırma yönüne gidilmesi ile ilgili bilgilere rastlanılmıştır. Hem Türkiye hem de KKTC'de bu durumun çözümlenebilmesi açısından şiddet mağduru kadınlara yönelik olarak özellikle devlet tarafından koruyucu hizmet birimlerinin kurulması gerekmektedir.

Kadına yönelik şiddet konusundaki algı araştırılırken; namus, töre ve şeref gibi kavramların da algılarının da bu konu ile birlikte çalışılacağı geniş bir araştırma yapmak vakit açısından zaman alıcı olsa da, böyle bir araştırmanın sonucu daha geniş kapsamlı olacak ve namus, töre ve şeref anlayışlarının değişim göstermesi ile kadına yönelik şiddet arasında bir ilişki olup olmadığı ortaya konulabilecektir.

ÖZET

KKTC'deki Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Algısı

Kadına yönelik şiddet, insanlık tarihi boyunca süregelen ve henüz sebebi ve çözümü tam olarak tanımlanamamış bir insanlık sorunudur. İnsan haklarının ihlali olan ve dünya genelinde baş gösteren bu sorunun ortadan kalkabilmesi için farklı ülkelerin kültür yapılarına göre köklü değişikliklere gidilmelidir. Kadına yönelik şiddet değişik formlarda gözlemlenebilmektedir. En yaygın şiddet türü olan fiziksel şiddet başta olmak üzere, psikolojik ve ekonomik şiddet olarak üç ana dalda incelenebilir. Şiddet mağduru kadınlarda şiddet sonrası gözlemlenen etkiler de şiddetin uygulanış şekli, türü ve süresine göre değişkenlik gösterebilmektedir. Şiddet sadece bireyi değil, tüm toplumu etkileyen küresel bir sorundur. Şiddetin en aza indirgenmesi adına yapılacak değişiklikler ancak eğitim vasıtası ile gerçekleştirilebilir. Bu bağlamda sorunun temeli olan kadına yönelik şiddet algısını KKTC'de okuyan üniversite öğrencilerinin katılımı ile anlayabilmek ve KKTC'de kadına yönelik şiddet konusuna çözüm ve öneriler sunabilmek adına bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada kadına yönelik şiddet algısı önceden belirlenen senaryolar üzerinden ölçülmüş ve elde edilen sonuçlar SPSS programı vasıtası ile analiz edilerek istatistiksel veriler ortaya çıkarılmıştır. Çalışma sonucunda, KKTC'de okuyan yerleşik öğrencilerin kadına yönelik şiddet algısının hassas olduğu ancak bazı noktalarda geliştirilmesi gerektiği kanısına varılmıştır. Örneğin, bir erkeğin kadının emri altında çalışmasına karşı olan tutum, erkek ve kadın bireyler arasında değişkenlik göstermiş ve erkeklerin çoğunluğu kadın emri altında çalışmayı ezici görmüşlerdir. Ancak, katılımcıların ezici çoğunluğunun kız çocuklarının yanlış hareketlerinde babaları tarafından dövülerek cezalandırılmalarını yanlış bulmaları toplumun geleceği açısından sevindiricidir. Bu çalışmanın sonuçları ataerkil toplumlarla yapılan şiddet çalışmaları sonuçları ile benzer veriler göstermiştir. KKTC'de daha önce böyle bir çalışma yapılmamış olması, çalışmanın KKTC toplumu açısından önemini korumaktadır.

Anahtar Kelimeler: Algı, kadın, kadına yönelik şiddet, KKTC, şiddet.

SUMMARY

Perception of Violence Against Women in T.R.N.C based Students.

Violence against women which the reasons could still not be identified has been a global issue since the beginning of history. This problem can be defined as being a violation of human rights. To eliminate this problem that is seen throughout the world, different combatting techniques should be developed for different countries with various cultural roots. Violence against women can be observed in ways; physical, psychological and economical. The effects of violence against women vary according to the method, type and the duration of violence applied to the victim. Violence does not adversely effect the victim only but also the whole society. In order to minimise violence, the education system should be altered. A study with the university students in TRNC was carried out with the aim of investigating the perception of violence against women amongst the TRNC university students. By doing so, the scope of the problem was established and solutions were proposed so as to reduce and prevent violence against women. The perception of violence against women was measured by pre-determined scenarios and the results were analysed through the SPSS program to produce statistical data. As a result of the study, it was concluded that the perception of violence against women amongst the TRNC-based students were sensitive and precise while some developments should be made at certain points. For instance, working with a female boss was found humiliating amongst male participants while female participants found it being a normal routine of daily life. However, finding that the vast majority of the participants viewed it strongly incorrect for a father to hit his daughter for her mistakes was rejoicing for the future of the TRNC society. The results of this study was found to be parallel with the studies done in other patriarchal societies. No investigative researches specific to TRNC university students had been found in the literature.

Keywords: Perception, T.R.N.C., violence against women, women.

KAYNAKLAR

- AKKAŞ İ, UYANIK Z (2016). Kadına yönelik şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(1): 32-42.
- AKSAKAL H, ATASAYAR M (2011). Aile içi kadına yönelik şiddetin biyo-psiko-sosyal sonuçları üzerine bir çalışma. *Akademik Bakış Dergisi* 26 (9).
- ALJAZEERA (2015). Sosyal Medya Kadına Yönelik Şiddeti Tartışıyor. Erişim Adresi:[<http://www.aljazeera.com.tr/haber/sosyal-medya-kadina-yonelik-siddeti-tartisiyor>] Erişim Tarihi: 11.12.2017.
- ALTINAY AG, ARAT Y (2009). Violence against women in turkey, a nationwide survey.
- AMNESTY INTERNATIONAL (2012). Culture of discrimination: a fact sheet on “honor” killings.
- ASLAN D (1998). Aile içi kadına yönelik şiddet ve İstanbul kadın misafirhanesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ATMAN ÜC (2003). Kadına yönelik şiddet; Cinsel taciz/ırza geçme. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 12(9): 333-335.
- AYRANCI Ü, GÜNAY Y, ÜNLÜOĞLU İ (2002). Hamilelikte aile içi eş şiddeti. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, (3): 75-87.
- AZİZ A, KÖKER E, ALTUN A, GENÇEL M, KÜÇÜK N (1994). Medya şiddet ve kadın:1993 yılında türk basınında kadınlara yönelik şiddetin yer alış biçimi. KSGM Yayınları No:81.
- BARAN AG, SARITAŞ CT, KÜTÜK BŞ (2017). Medyada kadına yönelik şiddet haberlerinin içerik ve sunum açısından analizi: Beyazgazete.com örneği. *Sosyoloji Konferansları* 55 (1) :107-132.
- BARDAKÇIOĞLU C, ÇAKICI M, BACANLI H (2001). KKTC ve türkiyeli üniversite öğrencilerinin eş seçimi beklentilerinin karşılaştırılması. *Kıbrıs Türk Tıp Dergisi*, 2(1): 4-9.
- BERKTAY F (2016). Tek tanrılı dinler karşısında kadın. Metis Yayınları: İstanbul.
- BİLGİLİ N, VURAL G (2011). Kadına yönelik şiddetin en ağır biçimi: Namus cinayetleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(1): 66-72.
- BRAGG HL (2003). child protection in families experiencing domestic violence. Washington, D.C.: Children’s Bureau, Office on Child Abuse and Neglect.
- BRYANT SA, SPENCER GA (2003). University students’ attitudes about attributing blame in domestic violence. *Journal of Family Violence*, 18 (6): 369–76.
- BÜYÜKBAYKAL CI (2007). Medyada kadın olgusu. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. 28: 19-30.

- CAMPBELL J, JONES AS, DIENEMANN J, ALJOAN RN, SCHOLLENBERGER J, O'CAMPO P, GIELEN AC, WYNNE C (2002). Intimate partner violence and physical health consequences. *Arch Intern Med.* **62(10)**:1157-1163.
- CROWN PROSECUTION SERVICE (2015). CPS Violence against women and girls crime report. Erişim Adresi: [<https://data.gov.uk/dataset/crown-prosecution-service-violence-against-women-and-girls-report-2012-2013>] Erişim Tarihi: 04/12/17.
- ÇAKICI A, ÇAKICI AC (2007). İşgören sessizliği: konuşmak mı zor, sessiz kalmak mı zor? 15. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Sakarya Üniversitesi, 389-400.
- ÇETİN A (2011). Ortaçağda kadın. Lotus Yayınevi: Ankara.
- DEMİR Ü (2000) Kadına yönelik aile içi şiddet. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* **3(1)**:57-61.
- DİŞSİZ M, ŞAHİN NH (2008). Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: Kadına yönelik şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1 (1): 50-58.
- DSÖ (2017). Definition and typology of violence. Erişim Adresi: [<http://www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/>] Erişim Tarihi: 04/12/17.
- DUYAN GÇ (2011) Kadın yoksulluğu. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayınları.
- DÜŞÜNMEZ S (2007). Kadına yönelik şiddetin özrü yoktur sempozyumu, TDP Kadın Örgütü, Lefkoşa; 5-8.07.2007.
- EFE ŞY, AYAZ S (2010). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı, *Anadolu Psikiyatri Dergisi* **(11)**:23-29.
- ERSOY B (2009). Devletlerin Mali Rollerini Ekonomik Büyümelerini Nasıl Etkiler?. Celal Bayar Üniversitesi.
- GAGE AJ, HUTCHINSON PL (2006). Power, control, and intimate partner sexual violence in Haiti. *Archives of Sexual Behavior*, **(35)**: 11-24.
- GOROLL AH, MULLEY AG (2000). Primary care medicine: Office evaluation and management of the adult patient. Boston: Lipincott Williams & Wilkins Publishers. 1012-10123
- GÖKULU G, HOSTA N (2013). Basında kadına yönelik şiddet haberlerinin analizi: Hürriyet, Sabah ve Posta gazeteleri örneği (2005-2008). *International Journal of Social Science*, **6(2)**: 1829-1850.
- GÖLGE ZB, YAVUZ MF, KORKUT S, KAHVECİ S (2013). Yetişkin kadın mağdurlarda cinsel saldırı sonrası görölen ruhsal ve sosyal sorunlar. *Adli Tıp Bülteni*, **18(3)**:82-91.

- GÜLER I (2003). Asıl soru hangisi? *Pivolka*. **2(3)**:18-22.
- GÜLER N, TEL H, TUNCAY FÖ (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı, *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, **27(2)**: 51 – 56.
- HARCAR T, ÇAKIR Ö, SÜRGEVİL O, BUDAK G (2008). “Kadına yönelik şiddet ve Türkiye’ de kadına yönelik şiddetin durumu”, *Toplum ve Demokrasi*, **2(4)**: 51-70.
- HÜRRİYET HABER (2017). Tişörtünün iki düğmesi açıldı çılgına döndüm iki el ateş ettim. Erişim Adresi:[<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tisortunun-iki-dugmesi-acikti-cilgina-dondum-iki-el-ates-ettim-40505226>] Erişim Tarihi: 11.12.2017.
- KA-MER Vakfı (2005). Suçlu Kim?.
- KARDAM F (2005). The dynamics of honor killings in Turkey: prospects for action,
- KAYRIN N (2011) Fiziksel şiddete uğramış kadınlar ve tıptan beklentileri: kadın hasta hakları çerçevesinde bir değerlendirme. Adana.
- KOCACIK F, ÇAĞLAYANDERELİ M (2009). Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2009, **6(2)**: 24-42.
- KORKMAZ S, KORUCU T, YILDIZ S, KAYA Ş, İZCİ F, ATMACA M (2016). Psikiyatri hastalarında aile içi şiddetin sıklığı ve ilişkili faktörler. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, **(29)**:359-366.
- MEIT SS, FITZPATRICK KM, SELBY JB (2007). Domestic violence: intimate partner violence. Philadelphia: Saunders
- Mor Çatı (2017). Dayanışma merkezi’nin çalışmaları. Erişim Adresi: [<https://www.morcati.org.tr/tr/neler-yapiyoruz/dayanisma-merkezi>] Erişim Tarihi: 07.11.2017.
- NELLIE MCCLUNG FOUNDATION (2017). Timeline of women’s suffrage granted, by country. Erişim Adresi:[<https://www.ournellie.com/learn/womens-suffrage/political-equality-timeline/>] Erişim Tarihi: 11.12.2017.
- NGUYEN T, MORINAGA Y, FRIEZE I, CHENG J, MANYU L, AKIKO D, TATSUYA H, EUNSUN J, CHA L (2013). College students’ perceptions of intimate partner violence: a comparative study of japan, china, and the united states. *International Journal of Conflict and Violence*. **7(2)**: 261-273.
- ÖNDER E, TURAL Ü (2004). Travma sonrası stres bozukluğunda tedavi kılavuzu. *Anksiyete bozuklukları tedavi kılavuzu*. Ankara: Türk Psikiyatri Derneği.
- ÖZGÜR G, YÖRÜKOĞLU G, ARABACI LB (2011) Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddete eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi* **2(2)**: 63-60.
- PAGE AZ, İNCE M (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, **11(22)**: 81-94.

- SAFE LIVES (2017) Ending domestic abuse. Erişim Adresi: [\[http://www.safelives.org.uk/\]](http://www.safelives.org.uk/) Erişim Tarihi: 07.11.2017.
- SALAÇIN S, ERGÖNEN AT, UYANIKER ZD (2002). Kadına yönelik şiddet, *Birinci Basamakta Adli Tıp*, 192-208.
- SCHWALBE, ML, WOLKOMİR, M (2002) Interviewing men. Handbook of Interview Research: Context and Method. Thousand Oaks, CA: Sage, 203–219.
- SİEMİENUK RA, KRENTZ HB, GİSH JA, GİLL MJ (2010). Domestic violence screening: Prevalence and outcomes in a Canadian HIV population. Canada.
- SELVİ Y (2014) Kadına yönelik şiddet ve ruhsal sonuçları. Erişim Adresi: [\[http://www.yavuzselvi.com/kadina-siddete-son-paneli-duzenlendi/19/\]](http://www.yavuzselvi.com/kadina-siddete-son-paneli-duzenlendi/19/) Erişim Tarihi: 03.11.2017.
- SELVİ Y (2014a). Kadına Yönelik Şiddete Son Paneli. Konya.
- SPRECHER S, TORO-MORN M (2002). A study of men and women from different sides of earth to determine if men are from mars and women are from venus in their beliefs about love and romantic relationships. *Sex Roles* **46(5/6)**: 131–47.
- SUBAŞI N, AKIN A (2003). Kadına yönelik şiddet; nedenleri ve sonuçları. *Toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları; 231-47.
- SUMMERS G, FELDMAN N (1984). Blaming the victim versus blaming the perpetrator: an attributional analysis of spouse abuse. *Journal of Social Psychology* **2(4)**: 339–47.
- ŞAHİN D (2000). Travma sonrası stres bozukluğu. *Anksiyete bozuklukları*. Ankara: Çizgi Tıp Yayınevi.
- ŞAHİN FT, ÖZYÜREK A (2014). Üniversite öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik görüşleri. *Akademik Bakış Dergisi* **40(1)**.
- ŞAHİN NH, DİNÇ H (2009). Bir kadın sağlığı sorunu: töre ve namus cinayetleri. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi* **17(2)**: 320-492.
- ŞENOL D ve YILDIZ S (2013). Kadına yönelik şiddet algısı- kadın ve erkek bakış açılarıyla. Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, Ankara.
- TATLILIOĞLU K, KÜÇÜKKÖSE İ (2015). Türkiye’de kadına yönelik şiddet: nedenleri, koruma, önleme ve müdahale hizmetleri. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* **13(4)**:194-209.
- TC AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI (2017). Alo 183. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, Ankara.

- TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ARAŞTIRMA KOMİSYONU (2005). Töre ve namus cinayetleri; Türkiye büyük millet meclisi araştırma komisyon raporu. Erişim Adresi: [http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tbmm_basin_aciklamalari] Erişim Tarihi:07.06.2017
- TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (2007). Türkiye’de ortaöğretime devam eden öğrencilerde ve ceza ve infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlü çocuklarda şiddet ve bunu etkileyen etkenlerin saptanması. *Araştırma Raporu*. Ankara: **19(22)**:56-8.
- UĞURLU SN (2009). Namusa ve namus adına kadına uygulanan şiddete ilişkin tutumlar ölçeklerinin öğrenci örneklemiyle geliştirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, **12(24)**:16–24.
- ULUOCAK Ş, GÖKULU G, BİLİR O, KARACIK NE, ÖZBAY D (2014). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadına yönelik şiddet, Edirne: Paradigma Akademi.
- UNDPI (2009) World Health Assembly, Geneva.
- UNITED NATIONS (2008). Committee on the elimination of discrimination against women. <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/CEDAWIndex.aspx>
- US MISSION TURKEY, (2017). Dünya Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü. Erişim Adresi: [https://tr.usembassy.gov/tr/dunya-kadina-yonelik-siddetle-mucadele-gunu/] . Erişim Tarihi: 05.07.2017
- ÜNLÜ S, BAYRAM N, ULUYAĞCI C, BAYÇU SU (2009). Kadına yönelik şiddet: TV dizilerinde kadına yönelik şiddet üzerine bir araştırma, *Selçuk İletişim*, **25(4)**: 95-104.
- WALBY, S. (1990) Theorising Patriarchy. Oxford: Basil Blackwell.
- WALDROP AE, RESICK PA (2004). Coping among adult female victims of domestic violence. *Journal of Family Violence*. **(19)**: 291-302.
- WOMEN’S AID (2017). Understanding domestic abuse; findings from on-track. Erişim Adresi: [https://www.womensaid.org.uk/domestic-abuse-survivors-fight-safety-justice-perpetrators-walk-free-2/] .
- YANIK A, HANBABA Z, SOYGÜR S, AYALTI B, DOĞAN B (2014). Kadına yönelik şiddet davranışlarının değerlendirilmesi. Erişim Adresi: [http://www.ejovoc.org/makaleler/aralik_2014/pdf/12.pdf] Erişim Tarihi: 01.12.2017.
- YEMİŞÇİGİL A (2005). Cinsiyete dayalı şiddet olgularına sağlık personelinin yaklaşımı el kitabı.

YETİM D, ŞAHİN EM (2005). *Aile hekimliğinde kadına yönelik şiddete yaklaşım. Aile Hekimliği Dergisi*, **2(2)**, 48-53.

YOSHIHAMA M, SORENSON SB (1994). Physical, sexual and emotional abuse by male intimates: Experiences of women in Japan. *Violence and Victims* (**9**):63-77.

ZORLU S (2012). Kadına yönelik cinsel şiddet. Erişim Adresi:
[https://www.tavsiyeediyorum.com/makale_0012.htm] . Erişim Tarihi:
01.12.2017

EKLER

1. Anket Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Kevser Sarıca tarafından yürütülen KKTC’ deki Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Algısı başlıklı araştırmaya katılımınızı rica ediyorum. Bu anketi tamamlamadan önce lütfen bu sayfayı iyice okuyun ve anlaşılamayan bir konuda lütfen sorunuzu iletin.

Bu ankete katılımınız tamamı ile gönüllülük esasına dayalıdır. Bu anket sırasında sizi rahatsız eden herhangi bir soruya cevap vermeme, istediğiniz anda soruları yanıtlamayı bırakma ve cevaplamaktan çekilme hakkına sahipsiniz. Araştırmanın sonuçları analiz edilirken, kişisel verileriniz gizli tutulacak, verdiğiniz yanıtlar ise sadece istatistiksel veri analizi için kategorize edilip değerlendirilecektir. Anket sorularına cevap vermeniz, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz şeklinde anlaşılabacaktır.

Bu çalışma kimlik bilgisi gizliliği içerisinde yürütülecektir.

Lütfen soruları cevaplarken bir başkasının değil, sadece kendi fikir ve düşüncelerinizi beyan ediniz. Daha fazla bilgi için lütfen araştırmacıya sorularınızı iletiniz.

I.Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- Araştırmanın Amacı: KKTC’de okuyan yerleşik öğrencilerin kadına yönelik şiddet konusundaki fikir ve düşüncelerini karşılaştırarak kültürler arası veriler elde etmek.
- Araştırmanın İçeriği: Belirlenmiş senaryolar ve ifadeler üzerinden kişilerin olaylara karşı olan tepkilerini ölçmek.
- Araştırmanın Nedeni: Yüksek Lisans Tez çalışması
- Araştırmanın Öngörülen Süresi: 1 yıl
- Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 100.
- Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): KKTC; Mağusa ve Lefkoşa.

II. Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. **Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı.** Bu çalışmayı istediğim

zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının;
Adı- Soyadı

Araştırmacının;
Adı- Soyadı

İmzası:

İmzası:

Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Algısı; Ankara ve Lefkoşa Karşılaştırması.

Katılımcının;

Yaşı:

Cinsiyeti:

Bölümü:

Lütfen çiftler ile ilgili aşağıda anlatılan kısa hikayeleri okuyunuz ve sorulara olan yanıtlarınızı ifadelerle belirtiniz:

- I. Ayşe ve Hüseyin yaklaşık olarak 5 yıllık evli olup 2 küçük çocuğa sahiptirler. Hüseyin ailesine bakmak için bir fabrikada çalışırken, Ayşe çocuklar okuldan gelene kadar evlere temizliğe gidiyor. Bir gün Ayşe, gece arkadaşları ile dışarıya çıkmak için Hüseyin'den izin alıyor ve Hüseyin evde çocukların sorumluluğunu üstleniyor. Ayşe gece saat 12'de eve geldiğinde, çocukları ağlayıp yaramazlık yaparken buluyor ve onları sakinleştirip uyutuyor. Hüseyin, Ayşe'nin eve 11'de geleceğini söyleyip 12'de gelmesine sinir oluyor ve Ayşe'ye sert bir tokat atıyor. Ayşe bu tokat nedeniyle dengesini kaybedip düştüğünde başını sehpa vuruyor ve hastaneye gidiyorlar. Hastane'de Ayşe'nin yarasına 3 dikiş atılıyor.

Bu çift hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Yukarıdaki skalayı kullanarak aşağıdaki ifadelere ne derece katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

	a- Kesinlikle katılmıyorum	b- Katılmıyorum	c- Ne katılıyorum ne katılmıyorum	d- Katılıyorum	e- Kesinlikle katılıyorum
1. Ayşe'nin bu olayda bazı hataları vardı.	a	b	c	d	e
2. Ayşe'nin eve geç gelmesi bu olayı tetikledi.	a	b	c	d	e
3. Ayşe bu olayın ortaya çıkmasında sorumluluk taşıyor.	a	b	c	d	e
4. Ayşe yanlış davrandığı için cezalandırılmalıdır.	a	b	c	d	e
5. Hüseyin bu olayın ortaya çıkmasından sorumludur.	a	b	c	d	e
6. Hüseyin olanlar için kendisini suçlamalıdır.	a	b	c	d	e
7. Hüseyin'in Ayşe'ye terbiye vermek için ona tokat atması uygundur.	d	b	c	d	e
8. Eşine vurmak her halukarda yanlıştır.	a	b	c	d	e

- II. Umut ve Özlem çifti 7 yıllık evlidirler. Evlenirken toplamda 70 bin Türk Lirası borç altına giren Umut ve Özlem çifti borçlarını ödemek için her ay kendi maaşlarının bir kısmını bankaya yatırmaktadır. Mayıs ayında Özlem borç için yatırması gereken miktardan 200 Türk Lirası daha az yatırmıştır. Bunun üzerine Umut, Özlem'in eve gelmesini bekleyip parayı neden eksik yatırdığını sormuştur. Özlem ise kuaföre gittiğini söylemiştir. Umut bunun üzerine Özlem'e "Ben de bu ay hiç yatıramadım. Zaten çok çirkinsin, kuaföre gitsen ne olacak. Bundan sonra maaşını ben çekeceğim" diye bağırmıştır. Bunun üzerine Özlem ağlayarak odasına gitmiştir.

Bu çift hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Yukarıdaki skalayı kullanarak aşağıdaki ifadelere ne derece katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

	a- Kesinlikle katılmıyorum	b- Katılmıyorum	c- Ne katılıyorum ne katılmıyorum	d- Katılıyorum	e- Kesinlikle katılıyorum
9. Özlem'in bu olayda bazı hataları vardı.	a	b	c	d	e
10. Özlem'in ne olursa olsun parayı eksiksiz yatırması gerekirdi.	a	b	c	d	e
11. Özlem'in parayı yatırmaması bu olayı tetikledi.	a	b	c	d	e
12. Umut bu olayın ortaya çıkmasında sorumludur.	a	b	c	d	e
13. Özlem yanlış davrandığı için cezalandırılmalıdır.	a	b	c	d	e
14. Umut Özlem'in maaşını çekmelidir.	a	b	c	d	e
15. Umut olanlar için kendini sorumlu hissetmelidir.	d	b	c	d	e
16. Özlem olanlar için kendini sorumlu hissetmelidir.	a	b	c	d	e

- III. Berke ile Nazlı'nın üniversite 1'de başlayan bir ilişkileri vardır. İkisi de şu anda son sınıf Tıp öğrencisi ve 3 yıldır aynı evi paylaşıyorlar. Sınav haftasında iken, Berke Nazlı'yı arayıp eve aç geleceğini o yüzden yemeğin hazır olmasını rica eder. Nazlı çalışmaya dalıp yemeği pişirmeyi unuttur. Berke eve geldiğinde yemeğin hazır olmayışına içerler ve Nazlı'yla iki gün boyunca hiç konuşmaz. Nazlı durumu telafi etmek için Berke ile konuşmaya çalışır. Ancak, Berke Nazlı'ya benimle konuşmanı istemiyorum diyerek sert çıkışır ve aralarında tartışma başlar. Tartışma sırasında Nazlı, Berke'ye "seni tanıyamıyorum" diye bağırır ve Berke, Nazlı'yı göğsünden ittirir. İttirme sonucunda Nazlı düşer, eli kırılır ve hastaeye gider. Doktorlar Nazlı'nın elini alçıya alır.

Bu çift hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Yukarıdaki skalayı kullanarak aşağıdaki ifadelere ne derece katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

	a- Kesinlikle katılmıyorum	b- Katılmıyorum	c- Ne katılıyorum ne katılmıyorum	d- Katılıyorum	e- Kesinlikle katılıyorum
17.Nazlı'nın bu olayda bazı hataları vardı.	a	b	c	d	e
18.Nazlı'nın yemeği pişirmemesi bu olayı tetikledi.	a	b	c	d	e
19.Nazlı bu olayın ortaya çıkmasında sorumluluk taşıyor.	a	b	c	d	e
20.Nazlı yanlış davrandığı için cezalandırılmalıdır.	a	b	c	d	e
21.Berke bu olayın ortaya çıkmasından sorumludur.	a	b	c	d	e
22.Berke olanlar için kendisini suçlamalıdır.	a	b	c	d	e
23.Berke'nin Nazlı'ya terbiye vermek için ona tokat atması uygundur.	d	b	c	d	e
24.Eşine vurmak her halukarda yanlıştır.	a	b	c	d	e

IV. Lütfen aşağıda belirtilen ifadeleri okuyunuz. Her bir ifadeye olan katılım derecenizi aşağıda belirtilen skalaya göre belirtiniz;

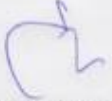
	a- Kesinlikle katılmıyorum	b- Katılmıyorum	c- Ne katılıyorum ne katılmıyorum	d- Katılıyorum	e- Kesinlikle katılıyorum
25. Ne kadar becerikli olursa olsun, bir erkeğin hayatı boyunca mutlak bir kadının desteğine ihtiyacı vardır.	a	b	c	d	e
26. Felaketler sırasında, kadınlar ve çocukların kurtarılmasına öncelik verilmelidir.	a	b	c	d	e
27. Kadınlar ev işlerinde daha çok sorumluluk taşımalıdır.	a	b	c	d	e
28. Kadın örgütleri 'eşitlik' adı altında erkeklerden daha üstün olabilecekleri haklar talep etmektedirler.	a	b	c	d	e
29. Kadınlar erkeklerle aynı işleri yapabilmelidirler.	a	b	c	d	e
30. Bir kadın her zaman bir erkeğin koruması altında olmalıdır.	a	b	c	d	e
31. Erkekler beğendikleri ve istedikleri kadını, zorla da olsa, birlikte olmalıdır.	a	b	c	d	e
32. Evli bir çift ilişkisinde erkeğin kadını cinsel ilişkiye zorlaması normaldir.	a	b	c	d	e
33. Bir kadının namusu, ailesinin namusuna eşittir.	a	b	c	d	e
34. Kadınlar dışarıda müstahcen giyinmemelidirler.	a	b	c	d	e
35. Kadınlar, erkeklere göre daha kültürlüdürler.	a	b	c	d	e
36. Bir ilişkide kadın, erkekten daha fazla para kazanmamalıdır.	a	b	c	d	e
37. Kadın, çok zor ekonomik koşullarda olmadığı sürece çalışmamalıdır.	a	b	c	d	e
38. Bir erkek, işyerinde bir kadının emir altında olmamalıdır.	a	b	c	d	e
39. Bir erkeğin eğitim görmesi, bir kadının eğitim görmesinden daha önemlidir.	a	b	c	d	e
40. Kadınlar, hayatlarında evliliğe önem göstermelidir.	a	b	c	d	e
41. Bir kadın ticaret konusunda bir erkekten daha iyi olabilir.	a	b	c	d	e
42. Aile ilişkileri dahilinde, bir kadının yanlış bir hareketi, eşi veya babası tarafından cezalandırılmalıdır.	a	b	c	d	e
43. Kız çocuğunun yanlış bir davranışında hemen dövülmesi ona bu davranışı bir daha tekrarlamaması gerektiğini öğretir.	a	b	c	d	e

V. Aşağıda belirtilen ebeveynleriniz ile ilgili soruları cevaplayınız.

1. Ebeveynlerinizin birbirleri ile olan ilişkisini nasıl tanımlarsınız?
 - a- Çok iyi anlaşıyorlar
 - b- İyi anlaşıyorlar
 - c- İyi anlaşmıyorlar
 - d- Hiç iyi anlaşmıyorlar
2. Ebeveynleriniz ne sıklıkla kavga ediyorlar?
 - a- Her zaman kavga ediyorlar
 - b- Sık sık kavga ediyorlar
 - c- Bazen kavga ediyorlar
 - d- Çok az kavga ediyorlar
 - e- Nadiren kavga ediyorlar.
3. Ebeveynlerinizle olan ilişkinizi nasıl tanımlarsınız?
 - a- Çok iyi anlaşıyoruz.
 - b- İyi anlaşıyoruz
 - c- İyi anlaşmıyoruz
 - d- Hiç iyi anlaşmıyoruz.
4. Daha önce ebeveynleriniz tarafından fiziksel şiddete maruz kaldınız mı?
 - a- Evet (Anne / Baba / Her ikisi de)
 - b- Hayır

KATILIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ. EĞER SORULAR İLE İLGİLİ BİR YORUMUNUZ VARSA ANKETÖRDEN AYRI BİR KAĞIT İSTEYEREK YORUMLARINIZI YAZABİLİRSİNİZ.

2. Doğu Akdeniz Üniversitesi Onayı

	Doğu Akdeniz Üniversitesi "Nüfuzunun Kuvveti İçin"	Eastern Mediterranean University "For Your International Career"	PAZ. 95026 Gazimağusa, KIZILYAKA / TAMPAKURU, NERAK ÇAYIRI, via Mersin-10 TÜRKİYE Tel: +90 392 638 1000 Faks/Fax: +90 392 638 1010 bayrak@emu.edu.tr
Etik Kurulu / Ethics Committee			
Sayı: ETK00-2016-0109			
14.06.2016			
Sayın Kevser Sanca Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi			
Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 30.05.2016 tarih ve 2016/28-09 sayılı kararı doğrultusunda "KKTC'deki Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Algısı" konulu çalışmanız Bilimsel ve Araştırma Etiği açısından uygun bulunmuştur.			
Bülgünze rica ederim.			
			
Doç. Dr. Şükrü Tüzmen Etik Kurulu Başkanı			
ŞT/sky.			
www.emu.edu.tr			

ÖZGEÇMİŞ

I. Bireysel Bilgiler

Adı:Kevser

Soyadı: Sarıca

Doğum yeri ve tarihi: Güzelyurt, KKTC-08.08.1993

Uyruğu: KKTC

Medeni Durumu: Bekar

İletişim Adresi ve Telefonu: No: 5 Gönsa Court, Bağdagül Sokak, Gönyeli, Lefkoşa. 00905428850309

II. Eğitimi

2011-2014: Criminology with Forensic Science, University of Hull

(Kriminoloji ve Adli Bilimler, Hull Üniversitesi)

2004-2011: Yakın Doğu Koleji

1999-2004: Güzelyurt Özgürlük İlkokulu

Yabancı Dili: İngilizce. IT BASED TOEFL: 98, ENGLISH

CAMBRIDGE IGCSE: A+

III. Ünvanları

2014: Crimonologist and Forensic Scientist (Kriminolog ve Adli Bilimci)

IV. Mesleki Deneyimi

2016 itibariyle KKTC Polis Örgütü dahilinde Adli Şube Bayan Polis Memuru

2014: Turkish Cypriot Association of Orthopedic Disability Derneği Gönüllü İngilizce Eğitmeni

2012-2014: University of Hull Forensic Science Institute Kimya Laboratuvarı Eğitmeni

2012: Anatolian Society Hull Kriminoloji Eğitmeni

V. Üye Olduğu Bilimsel Kuruluşlar

Adli Bilimciler Derneği
KKTC Adli Bilimciler Derneği
KKTC Kayıp Şahıslar Komitesi

VI. Bilimsel İlgi Alanları

SARICA K. (2014) ‘Abused Men: The Perception of Domestic Abuse Against Men in the Turkish Cypriot Community. How do males and females attitudes toward domestic abuse differ within the Cypriot culture? Is domestic abuse against men perceived as the same as domestic abuse against women?’ Hull Universitiesi.

SARICA K, Cantürk N. “Erkeğe Yönelik Şiddetin Hukuki Boyutları” 3. *Sağlık Hukuku Kongresi*, Sözel Bildiri, Bursa, 23-25 Nisan 2016